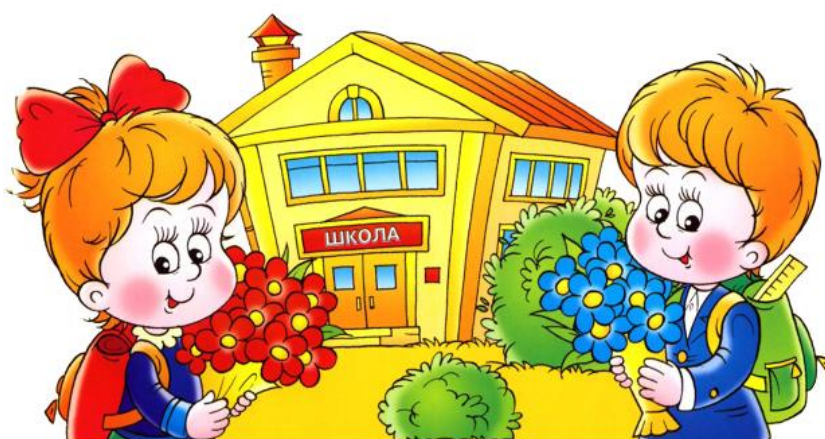

Левковицька гімназія

Використання ігрових технологій в навчанні та вихованні молодших школярів

Левковичі - 2023

Матеріали схвалено на засіданні педагогічної ради Левковицької гімназії, протокол № 2 від 28.11..2023р.

Невмержицька Тетяна Миколаївна, вчитель початкових класів I категорії Левковицької гімназії

Рецензент:

Левківська Надія Василівна, директор Левковицької гімназії, спеціаліст I категорії

У поданому матеріалі розкриваються особливості впровадження ігрових технологій в навчально-виховний процес початкової школи. Посібник містить у собі великий арсенал різнонаправлених форм, методів, прийомів навчальної та ігрової діяльності вчителя та учнів на уроках та в позаурочний час.

Посібник стане в нагоді вчителям початкових класів.

ЗМІСТ

1. Передмова.....	4
2. Класифікація педагогічних ігор.....	5
3. Дидактичні навчальні ігри.....	8
4. Використання елементів ігрових технологій на уроках в початковій школі.....	12
• Використання гри та ігрових ситуацій на уроках математики. .	12
• Дидактичні ігри та творчі вправи на уроках навчання грамоти та української мови.....	20
• Цікаві завдання на уроках літературного читання.....	29
• Ігрові вправи на уроках ЯДС.....	35
5. Використання ІКТ у навчально - виховному процесі початкової школи.....	40
6. Висновок.....	41
7. Список використаної літератури.....	42
8. Додатки.....	
• Конспект уроку ЯДС з використанням інтерактивних ігрових технологій (2 клас).....	44
• Конспект уроку з образотворчого мистецтва з використанням ігрових та інтерактивних технологій (4 клас).....	52
• «Свято Букваря». Розробка виховного заходу для учнів 1 класу.....	60

ПЕРЕДМОВА

*Без гри не має і не може бути
повноцінного розумового розвитку.
Гра – це іскра, що запалює вогник допитливості.
В.О.Сухомлинський*

Ідеалом сучасного навчання є особистість не з енциклопедично розвиненою пам'яттю, а з гнучким розумом, зі швидкою реакцією на все нове, з повноцінними, розвинутими потребами дальшого пізнання та самостійної дії, з добрими орієнтувальними навичками й творчими здібностями. Як же забезпечити умови для виховання та формування такої особистості?

За сучасних умов відбувається активний пошук новаторських ідей, методів навчання й виховання, що об'єднані високою метою – змінити позицію педагога, навчити його щиро вірити в учня, відмовитися від прямого примусу й натиску на нього, бачити в кожному особистість, дати учневі відчутти радість успіху в здобутті нових знань, спілкуванні з однолітками, учителями, батьками.

Передовим педагогічним досвідом доведено, що одним із ефективних способів розв'язання зазначеної проблеми є впровадження передових педагогічних технологій. Ігрові технології є складовою частиною педагогічних технологій, однією з унікальних форм навчання, яка дозволяє зробити цікавою і захоплюючою не тільки роботу учнів на творчо – пошуковому рівні, але і буденні кроки по вивченню навчальних предметів.

Поняття «ігрові педагогічні технології» охоплює досить велику групу методів і прийомів організації педагогічного процесу у формі різних педагогічних ігор. На відміну від ігор взагалі педагогічна гра має істотну ознаку – чітко поставлену мету навчання й відповідні їй педагогічні результати, що можуть бути обґрунтовані, виокремлені у види й характеризуються навчально-пізнавальною спрямованістю.

Застосування ігрових технологій на уроках в початкових класах є необхідним, так як цінність гри в психолого-педагогічному контексті очевидна. При умові розумного використання її потужного психолого-педагогічного потенціалу, гра стає тим оптимальним інструментом, який комплексно забезпечує:

- успішність адаптації дитини у новій ситуації розвитку;
- розвиток молодшого школяра як суб'єкта власної діяльності та поведінки, його ефективну соціалізацію;
- збереження та закріплення його морального, психічного і фізичного здоров'я.

Я глибоко переконана, що **використання ігрових технологій на уроках в початкових класах** є одним з найбільш перспективних шляхів удосконалення навчального процесу.

Актуальність гри в даний час підвищується і через перенасиченість сучасного школяра інформацією. У всьому світі дедалі більше розширюється предметно-інформаційне середовище. Телебачення, відео, радіо, комп'ютер, мережа Інтернет останнім часом надають величезний обсяг інформації, адекватно оцінити яку часто не в змозі і дорослі. Актуальним завданням школи стає розвиток самостійної оцінки та відбору одержуваної інформації. Саме гра, використання різноманітних педагогічних ігрових технологій, розвиває подібні вміння, сприяє практичному використанню знань, отриманих на уроці і в позаурочний час. Саме в іграх розпочинається невимушене спілкування дитини з колективом класу, взаєморозуміння між учителем і учнем. У процесі гри у молодших школярів виробляється звичка зосереджуватися, працювати вдумливо, самостійно, розвивається логічне мислення, просторове уявлення, уява, фантазія, інтуїція, конструктивні здібності, воля, пам'ять і увага. Крім того, ігри формують здатність дитини до аналізу і синтезу, абстрагування і конкретизації поведінки, узагальнення і протиставлення. Задовольняючи свою природну невсипущу потребу в діяльності, в процесі гри дитина «добудовує» в уяві все, що недоступне їй в

навколишній дійсності, у захопленні не помічає, що вчиться – пізнає нове, запам'ятовує, орієнтується в різних ситуаціях, поглиблює раніше набутий досвід, порівнює запас уявлень, понять, розвиває фантазію. Від уроку до уроку повинні змінюватися сюжети, ігрові ситуації. Поступово цікава гра, творча композиція слів переростають у справжню навчально-пізнавальну працю.

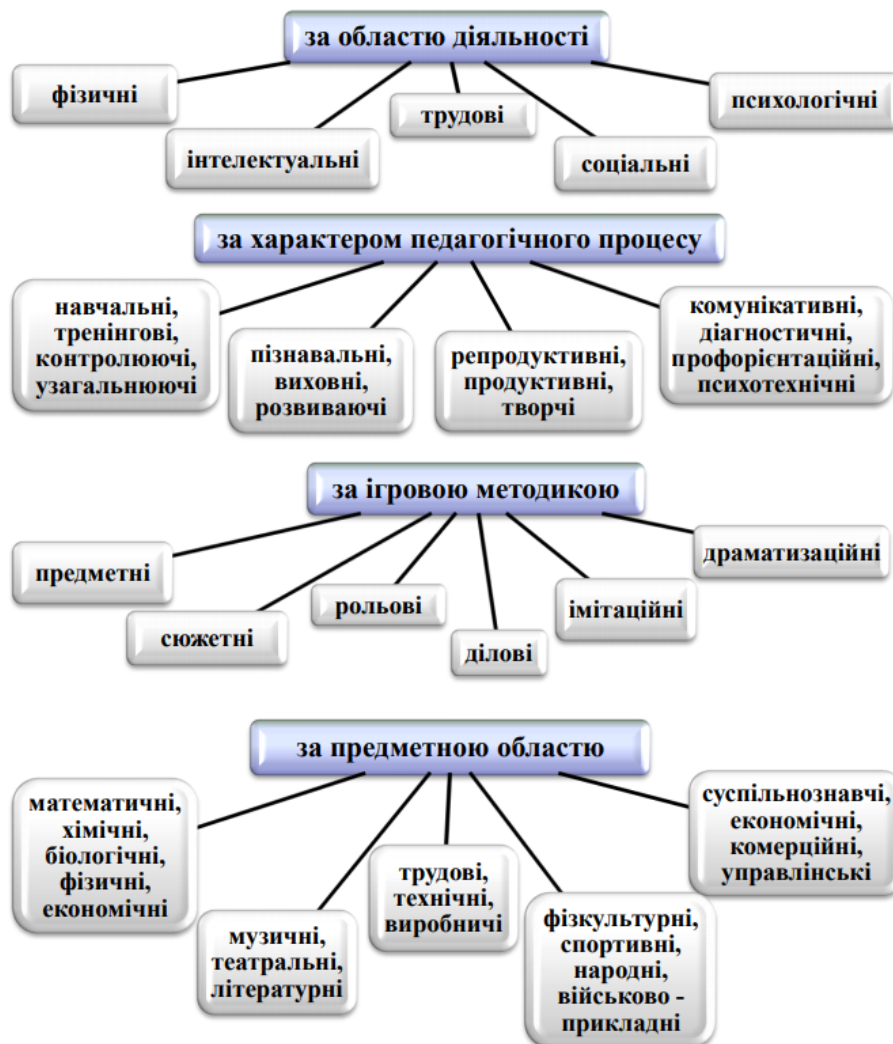
Л.С. Виготський виявив і сформулював своєрідний педагогічний парадокс гри: учень під час гри робить те, що йому хочеться (лінія найменшого опору), але в грі він вчиться підкорятися правилам, логіці, раніше прийнятим умовностям (лінія найбільшого опору). [9.с.16-24]

Спираючись на дослідження та обґрунтування ролі гри в онтогенезі особистості вітчизняних та зарубіжних педагогів та психологів (К. Д. Ушинський, П. П. Блонський, С. Л. Рубінштейн, Д. Б. Ельконін, З.Фрейд та інші.), свій педагогічний досвід, я вважаю, що впроваджувати ігрові технології навчання у початковій школі є досить доцільно та вагомо, як для самих учнів, так і для вчителів, оскільки це стане заохочувальним стимулом для вивчення навчального матеріалу.

КЛАСИФІКАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІГОР

Навчальна гра – це специфічна форма організації навчальної діяльності, завданням якої є забезпечення умов оволодіння учнем певних навичок. Місце і роль ігрової технології в навчальному процесі, поєднання елементів гри та навчання багато в чому залежать від розуміння учителем функцій і класифікації педагогічних ігор. На сьогодні існує безліч класифікацій ігор за різними ознаками. Найбільш повною є класифікація ігор Г. Селевка. [13.с.58]

Класифікація педагогічних ігор за Г. К. Селевком

Трохи іншу, досить цікаву класифікацію пропонує М.М. Шуть. Він систематизував ігри відповідно до вікових особливостей людини, починаючи з шестирічного віку і до будь-якого періоду діяльності. [15.с.2-7]

№	Вік та відповідна йому провідна діяльність	Напрями актуальних для віку ігор
	Період навчальної (синтетичної) діяльності (6-10) років	Дидактичні, пізнавальні, заохочувальні до навчання, ігри на розвиток зосередженості, згуртованості, співпрацю, ігри-гармонізатори
		взаємин з однокласниками, ігри-праця; ігри – криголами рухливі та ігри-релаксації; ігри-імпровізації, ігри-мандрування, ігри на місцевості, заочні та настільно-друковані ігри.
2.	Період інтимно-особистісного спілкування та суспільно-корисної праці (10–16 років)	Ігри на розвиток умінь і навичок згуртуватись, шукати взаєморозуміння, спілкуватись, знаття тактильного бар'єра, ігри -«криголами», ігри на розвиток швидкості реакції, орієнтування в просторі, ігри на ознайомлення зі способами рішення творчих завдань; ігри трудові, «колективні творчі справи»; ігри-корекції, ігри-тести, авто-ігри; ігри спортивні, ландшафтні(табори індіанців, русичів, січовиків тощо), соціоігри («толкієністів», лицарів тощо).
3.	Період навчально-професійної діяльності (16 –21 рік)	Профорієнтаційні ігри, ігри-тести на дослідження своїх можливостей і здібностей, ігри на розвиток відповідних якостей, імітаційні та творчі ігри, дистанційні комп'ютерні ігри, соціокультурні ігри, ігри на співпрацю, психологічні ігри, спортивні ігри, авто-ігри.

Навчання в школі буде цікавим і змістовним, якщо учні будуть мати можливість грати в різні, зокрема й в навчальні, дидактичні ігри, постійно поповнювати свій ігровий, життєвий багаж.

Гра – найбільш ефективний спосіб розвитку пізнавальних процесів дитини. Вона сприяє подоланню егоцентризму у дитини, вчить її відстоювати свою точку зору, розуміти позицію інших людей. Граючись, діти вчаться жити!

ДИДАКТИЧНІ НАВЧАЛЬНІ ІГРИ

Не будь – яка ігрова діяльність може бути ефективною. Лише дидактично доцільне її використання та методично виправдана організація дають змогу вважати навчальну гру ефективним засобом навчання. Кожний вид ігрової діяльності, що проводиться на уроці, повинен відповідати певним дидактичним і методичним принципам:

- доступність;
- новизна;
- поступове зростання складності;
- урахування індивідуальних і вікових особливостей учнів;
- зв'язок ігрової діяльності з іншими формами роботи на уроці.

У навчальному процесі ігрова діяльність має форму дидактичної гри, ігрової ситуації, ігрового прийому, ігрової вправи.

У світовій педагогіці відомі системи дидактичних навчальних ігор, які вперше розробили для дошкільного виховання Ф.Фребель і М.Монтессорі, а для початкового навчання — О. Декролі.

Ігри у школі – перш за все дидактичні, повинні приковувати нестійку увагу дітей до матеріалу уроку, давати нові знання, заставити їх напружено мислити. Важливою є й виховна сторона.[4,с.31-424]. Ігрова модель навчання покликана реалізовувати, крім основної дидактичної мети, ще й комплекс цілей: забезпечення контролю виведення емоцій, надання дитині можливості самовизначення, сприяння й допомога розвитку творчої уяви, надання можливості вдосконалення навичок співпраці в соціальному аспекті, надання можливості висловлювати свої думки.

Гру не можна плутати із забавою , не слід розглядати її як діяльність, що надає задоволення. На дидактичну гру потрібно дивитися як на вид творчої діяльності у тісному зв'язку з іншими видами навчальної роботи. У західній дидактиці поступово відмовляються від терміна «гра», який асоціюється з розвагами, і вживають терміни «симуляція», «імітація» тощо.

На уроці доцільно використовувати такі дидактичні ігри, організація яких не потребує багато часу на приготування обладнання, запам'ятовування громіздких правил. Плануючи урок, учитель має вважати на всіх учнів, добирати ігри, які були б цікаві й зрозумілі всім. [11, с.18-19] Перевагу слід надавати тим іграм, які передбачають участь у них більшості дітей класу, швидко відповідь, зосередження довільної уваги. Добираючи ігри, продумуючи ігрову ситуацію, необхідно обов'язково поєднувати два елементи – пізнавальний та ігровий. Систематичне проведення ігор, починаючи з елементарних ігрових ситуацій, поступово ускладнюючи й урізноманітнюючи їх у міру нагромадження в учнів знань, вироблення вмінь і навичок, засвоєння правил гри, розвитку пам'яті, виховання кмітливості, самостійності, наполегливості, дає позитивний результат і максимально активізує навчально-пізнавальну діяльність учнів на уроках, в позаурочний час, водночас сприяє не тільки підвищенню якості навчання, а й забезпеченню емоційного благополуччя та психологічного комфорту кожної дитини вже з перших днів навчання у школі.

Головні умови ефективності застосування дидактичних ігор - органічне включення в навчальний процес; захоплюючі назви, наявність справді ігрових елементів, зокрема зачинів, римування; обов'язковість правил, які не можна порушувати; використання лічилок; емоційне ставлення самого вчителя до ігрових дій (його слова і рухи, цікаві, несподівані для дітей).

Педагогічні ігри та нестандартні уроки (урок-гра, урок-подорож, урок-мандрівка, урок з використанням ІКТ, та ін.) роблять навчання легким, доступним, простим, цікавим.

К. Д. Ушинський писав: «Зроби серйозне заняття для дитини цікавим – ось завдання початкового навчання. Кожна здорова дитина потребує діяльності і до того ж серйозної діяльності...З перших ж уроків привчайте дитину полюбити свої обов'язки й знаходити приємність в їх виконанні» [14, с.213]

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Навчатись, граючись! Ця ідея цікавила багатьох педагогів і вихователів. Практично вирішити цю проблему зміг нині добре відомий всім О. Амонашвілі. Він показав, як через гру можна увести дитину в складний світ пізнання. О. Амонашвілі грає, спілкуючись із своїми учнями. І це важливе вміння дорослої людини стати на один рівень з дитиною щедро винагороджується – блиском допитливих очей, живою активністю сприймання, широкою любов'ю до вчителя. [1,с.11-24]

Вимоги до змісту й організації навчання та виховання, які постійно зростають, потребують впровадження ефективних педагогічних підходів, де одним із домінуючих є гра. Які ж ігри найбільш корисні для наших учнів? А головне, чого вони можуть навчити наших дітей?

Використання гри та ігрових ситуацій на уроках математики

Одним із основних завдань початкового курсу математики є формування у молодших школярів міцних обчислювальних навичок. Це складний, довготривалий процес, протягом якого знання уточнюються, збагачуються. При цьому треба зважати на те, що діти по-різному відносяться до занять математики, мають неоднакові математичні здібності, різний психічний настрій до сприйняття і усвідомлення знань.

М. Богданович у своїй монографії «Методика викладання математики в початкових класах» запевняє, що гра не передує виконанню навчальних завдань і не чергується з ними, а є однією з форм організації колективної роботи учнів у клас. [3]

Ефективними засобами пробудження живого інтересу до вивчення предмету математики поряд з іншими методами є розвивальні та дидактичні ігри. Ігри на уроках математики вчитель використовує для ознайомлення дітей з новим матеріалом та для його закріплення, для повторення раніше набутих уявлень і понять, для повнішого і глибшого їх осмислення,

формування обчислювальних, графічних умінь і навичок, розвитку основних прийомів мислення, розширення кругозору. Гра спонукає учнів до виконання більшої кількості різних завдань, сприяє більш свідомому, ґрунтовному засвоєнню знань, умінь і навичок.

Дидактичні ігри

«Ряд – переможець»

Мета: формувати навички табличного множення

Школярі обирають із кожного ряду по двоє учнів. Ці діти стоять навпроти свого ряду, а інші учні по черзі швидко пропонують їм розв'язати приклади на множення і ділення. Підраховують, хто більше правильно розв'язав прикладів. Під час підбиття підсумків ряд – переможець підводиться і плескає в долоні.

«Хто швидше назве?»

Завдання. Закріплювати знання про натуральний ряд як систему чисел, про взаємозалежність суміжних чисел; вправляти в лічбі у межах 10 в прямому і зворотному порядку; закріплювати знання цифр і співвідношення їх із певною множиною і певним числом.

Вчитель пропонує уважно розглянути предмети в класі. Він називає число, а діти називають стільки предметів, скільки є в класній кімнаті, наприклад, 4 вікна, 5 книжок, 3 прапорці на столі вчителя. Виграє той, хто швидше і правильно назве всі предмети заданої кількості.

«Головоломка»

Кожна велика цифра в завданні позначає перший множник, а кожна маленька - добуток, її порядковий номер, який дитина промовлятиме подумки, є другим множником. Отже, потрібно розгадати цю головоломку та записати цифри, яких не вистачає. Виконане завдання слугуватиме їй корисним наочним матеріалом.

«Де мої сусіди?»

Вчитель виставляє набір карточок із цифрами від 1 до 10 . Показує на одну з карточок — учень називає «сусідів» (попереднє і наступне числа).

Ускладнюючи гру, вчитель роздає дітям карточки (десять кожному). Показує карточку з числом (цифрою), діти піднімають карточки з «сусідами».

«Додати — відняти»

Вчитель роздає дітям по 1 карточці з цифрами (від 1 до 10). Потім показує демонстраційну картку з цифрою, а діти відкладають на столах відповідну кількість паличок. Виконавши завдання, вони піднімають карточку. Вчитель перевіряє правильність, потім пропонує помінятися карточками із сусідом і порівняти кількість паличок із цифрою на своїй карточці: якщо паличок менше, додати їх, якщо більше — відняти.

Завдання: закріплювати знання про величину предметів: вчити помічати порушення в рівномірності зростання (чи зменшення) величини.

«Добери за формою»

Педагог виставляє на набірному полотні площинні геометричні фігури (круг, трикутник, овал, п'ятикутник, шестикутник, квадрат, прямокутник), поряд на столі — набір карток з предметними малюнками. Викликана дитина визначає, яку форму має кожний предмет, і відповідно розкладає картки.

Наприклад: годинник під кругом, косинку під трикутником і т. д.

«Що зайве»

- Яка фігура зайва? (*Трикутник*)

- Який порядковий номер вона має? (*П'ятий*)

«Знайди пару»

Мета: перевірити рівень засвоєних учнями навичок табличного множення і ділення.

Для проведення гри команди шикуються у дві шеренги. Гравці прикріплюють на грудях таблички з числами 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. Перед

кожною командою ставлять два стільці. Вчитель називає будь – яке число, що є добутком двох одноцифрових чисел.

Учні із кожної команди. Які мають номери 5 і 3. Вибігають і сідають на стільці. За кожне правильно виконане завдання пара, яка швидше і правильно виконала завдання, отримає 1 бал.

«Навпаки»

Учитель називає якесь слово, що характеризує напрямок руху або просторові відношення між предметами, а викликаний учень повинен сказати слово, протилежне за значенням. Гра повинна проходити у швидкому темпі. «Верхній – нижній, ліворуч – праворуч, спереду – ззаду, перший – останній».

«Математичні загадки»

Хто який приклад розв'язував?

10	8-5=	6+4=	8
	9-5=	7-5=	
	3+3=	6-1=	9

Знайти який з казкових героїв, що на малюнку розв'язував який приклад

Хто в якому будиночку живе?

6		3	8
	7-4	10-2	5+4
		3+1	3-2
4	8-2		9

«Змагання»

Для гри клас ділять на дві команди. На дошці записано стільки прикладів, скільки є учнів. Приклади містять табличне додавання та віднімання в межах 10. За сигналом перші учні виходять до дошки, розв'язують перші приклади, записують і швидко передають крейду наступним гравцям, які розв'язують наступні приклади і т.д. Якщо учень бачить помилку гравця своєї команди, то він може виправити неправильну відповідь і записати правильну. Після розв'язування всіх прикладів, вчитель перевіряє правильність виконання завдань "суперниками" і визначає команду-переможця.

«Де дзвенить дзвіночок?»

Одній дитині зав'язують очі хустинкою. Друга дитина ходить з дзвіночком по класній кімнаті і подзвонює ним у різних місцях. Перша відгадує, де подзвонили, називаючи місце звуку відносно себе: «Подзвонили праворуч

від мене», «Подзвонили зліва від мене» і т.д. Той, хто після умовної кількості дзвінків жодного разу не помилився, отримує дзвіночок і займає місце свого попередника.

«Будь уважний»

Скільки лапок у вовків? (4)

Скільки в мишки є хвостів? (1)

Скільки вушок у зайців? (2)

Скільки пальців на руці? (5)

Скільки крил є у лисиці? (*Ніскільки*)

Скільки в теремі криниць? (*Ніскільки*)

Скільки жаб літає в небі? (*Ніскільки*)

Скільки хвостиків у тебе? (*Жарт*)

«Математична зарядка»

Мета: перевірити рівень знань табличного множення і ділення.

Гравці обох команд шикуються в дві шеренги. Ведучий називає різні числа. Якщо число ділиться на 4, гравці підводять праву руку, а якщо ділиться на 5 – присідають. Гравець, який припустився помилки, залишає гру. Конкурс завершується, коли названі всі числа: 8, 10, 12, 15, 16, 24, 25, 28, 30, 32, 36, 45, 50.

Виграє та команда, яка має більшу кількість балів, адже кожен гравець приносить по одному балу.

«Естафета»

Клас ділиться на дві команди. На дошці записано стільки прикладів, скільки учнів присутніх на уроці. Приклади містять табличне множення і ділення, додавання та віднімання в межах 100. За сигналом перші учні виходять до дошки, записують відповідь і передають крейду іншому. Якщо учень бачить помилку гравця своєї команди він може виправити неправильну відповідь, коли прийде його черга. Після розв'язування всіх прикладів перевіряється правильність виконання завдань і визначаються переможці.

«Ерудит»

- Який заповідник в Україні є найстарішим ?

Полічіть і визначте відповідь.

$$9 \times 4 : 6 \times 5 + 2 : 4 \times 3 : 4 \times 8 =$$

- А. Асканія – Нова   48
Б. Каневський заповідник   8
В. Карпатський заповідник   28

«Ерудит»

- Яка рослина росте у наших водоймищах і є хижаком ?

Полічіть і дайте правильну відповідь.

$$9 \times 3 + 3 : 5 + 21 + 9 : 4 \times 3 + 40 + 23 =$$

Водяна біла лілія - 100

Пузирчатка - 90

Едельвейс - 80

«На риболовлі»

Учитель: Ми сьогодні будемо ловити рибку і складати у відро. Якщо відповідь приклада 9, то рибка попадає до нас у відро, а якщо інша, то рибку ми відпустимо.

«Магазин».

«Продавець» і «покупець» швидко лічать, а діти стежать за правильністю розрахунків. Так у грі учні тренуються в додаванні й відніманні.

«Математичний струмок»

Двоє учнів беруться за руки, утворюючи ворота, і тримають цифрову картку, наприклад, 8. Решта дітей (їх теж вісім) розходяться по класу. Потім кожний повинен знайти свою пару 7–1, 6–2, 5–3, 4–4. Вчитель подає сигнал: «Струмок до воріт!», – і діти парами проходять через ворота. «Ворота» пропускають тільки ті пари, котрі правильно склали задане число із двох менших, тобто склад числа.

«Мандрівка до лісу»

Для проведення цієї гри вчитель заготовляє роздаткові картки, силуетні малюнки (мухомор, боровик, ялинка). Учні одержують по 1–2 картки з варіантами завдання під назвою «Склади приклади». Дитина сигналізує «ялинкою», що приклади складені. В нагороду одержує «боровичок», неправильна відповідь – «мухомор».

«Ведмеді-математики»

Ці веселі ведмежата дуже люблять математику,

Бо вони, щоб знали ви, вчились в мудрої Сови.

Хоч ведмежата й люблять математику, але іноді вони все ж припускаються помилок під час обчислень. Наше завдання — знайти ці помилки і виконати приклади правильно.

$$4+2=6 \quad 3+4=7$$

$$10-7=2 \quad 6+3=8$$

$$9-6=3 \quad 10-3=10$$

$$2+5=7 \quad 5+4=8$$

$$8-1=9 \quad 7+1=8$$

Біля дошки працюють 2 учні. Спочатку прикріплюють біля кожного прикладу кружечки (синій — правильно обчислено, червоний — обчислення неправильне), потім виконують неправильно розв'язані завдання. Ця гра проводиться у вигляді змагання двох команд.

«Математичний футбол»

Правила гри

1. У грі беруть участь 2 команди. Кожна команда складається з воротаря, захисників і нападників.
2. Для вирішення завдання приймається тільки відповідь, без

пояснень.

3. Поле ділиться на п'ять зон:

- центральна зона - для вкидання м'яча.
- дві зони захисту, де грають захисники однієї команди і нападники іншої.
- 2 воротарські зони, де грає один воротар і нападники протилежної команди.

4. На початку гри відбувається «вкидання м'яча». Всі члени команди повинні сидіти на місцях, читається умова задачі. Як тільки хтось розв'язує, він піднімає руку і з дозволу ведучого каже відповідь. Неправильна відповідь однієї команди рівносильна тому, що правильну відповідь дала інша команда. Якщо команда дала правильну відповідь, то до дошки виходять нападники цієї команди і захисники іншої. Тепер відповідь давати можуть тільки ті, хто грає біля дошки. Читається наступне завдання. Якщо перемагають нападники, то м'яч переходить у воротарську зону, і замість захисників другої команди виходить воротар. Якщо перемагають захисники, то м'яч переходить в зону захисту суперників, і команди міняються ролями: замість захисників виходять нападники, замість нападників захисники. Якщо у воротарській зоні воротар дає неправильну відповідь, або правильну відповідь дають нападники, то атакуюча команда забила гол. М'яч переміщається в центральну зону, відбувається вкидання. В іншому випадку м'яч переміщається в зону захисту команди, що обороняється, і замість воротаря знову виходять захисники.

5. За порушення дисципліни команда карається пенальті: воротар провинилася команди грає проти одного з гравців іншої команди за тими ж правилами, за якими зазвичай відбувається гра у воротарській зоні.

Дидактичні ігри та творчі вправи на уроках навчання грамоти та української мови

Навчання української мови ефективно, якщо на кожному уроці засвоюються мовні і мовленнєві знання, формуються навчально-мовні, правописні та комунікативні вміння і навички, розширюється читацький рівень школярів (бо дитина, яка більше читає, краще говорить і пише), збагачується їхній мовний запас, відбувається оволодіння мовною нормою, здійснюється усвідомлення неповторності мовної особистості.

Основною групою ігор, які широко використовуються на уроках української мови, є дидактичні ігри. Їхнє призначення – розвивати пізнавальну діяльність дітей. Їх використовують як засіб навчання, виховання і розвитку школярів. У будь-якій грі розвивається увага, спостережливість, кмітливість. Використання дидактичних ігор на уроках української мови допомагає вирішувати проблему усвідомлення лексичного значення слова і є засобом розвитку логічного мислення, що забезпечить успішне засвоєння навчального матеріалу в старших класах.

Ігри на уроках української мови можна використовувати в будь-якому класі при вивченні будь-якої теми, учитель проявляє тільки свою творчість.

«Чарівний мішечок»

Набір предметів у мішечку не випадковий. Він щоразу змінюється залежно від мети навчання: це можуть бути іграшки, в назвах яких є орфограми, на які треба звернути особливу увагу або дрібні речі, які треба описати, або діти повинні сказати у назвах яких іграшок кількість букв і звуків, що відрізняється.

«Мікрофон»

Учні використовують уявний мікрофон і намагаються закінчити речення, які були запропоновані вчителем (може бути правило, може бути творча робота).

Іменник – це самостійна частина мови...

Префікси роз-, без- пишуться...

Префікс с- пишеться...

«Знайди синоніми»

У завданні дитині пропонується прочитати слово, розташоване в центрі квіточки, та розмалювати ті з її пелюсток, на яких написані синоніми до нього, решту пелюсток залишити безбарвними. У

завданні надано шість слів для кожного з яких потрібно відшукати два-три синоніми.

«Чарівник»

Педагог каже: «Зараз ви всі — чарівники. Вам треба «оживити» предмети — утворити від іменника, який відповідає на питання «що?» спільнокореневе слово — іменник, який відповідає на питання «хто?»».

Наприклад:

Банк — банкір,

бібліотека — бібліотекар,

Київ — киянин,

комбайн — комбайнер,

космос — космонавт,

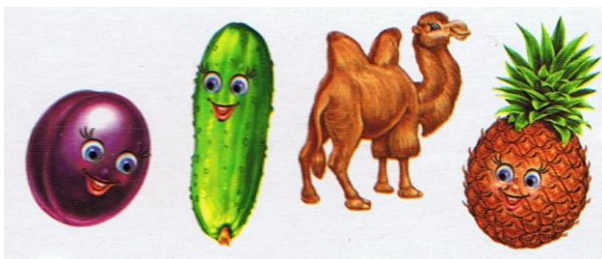
навчання — учитель.

«Ланцюжок слів»

Подані малюнки , учні повинні розташувати їх так, щоб кожна наступна назва починалася з останнього звука попереднього слова.

«Склади слово»

Потрібно скласти слово з перших літерів назв зображеного на малюнках.

«Шифрувальники»

Для проведення гри клас поділяємо на 4 команди. Кожна команда отримує картку з однаковим завданням.

Завдання: у кожному рядку знайти «зайву» літеру. Скласти всі «зайві» літери з кожного рядка і прочитати назву твору. Вказати автора твору. Перемагає та команда, яка швидше і правильніше виконає завдання.

ООООООООЯОООООООООО

ВВВВВВВВВВВВВВВВВВВВ

ИИИИЛИИИИИИИИИИИИИИ

ДУДДДДДДДДДДДДДДДДД

ТТТТКТТТТТТТТТТТТТТТТТ

АОООООООООООООООООО

(А. Малишко «Яблука».)

«Добери пару»

Дітям називають слово , а вони до нього добирають антоніми.

Наприклад:

Білий – чорний	зима – літо
Великий – маленький	мама - тато
Тепло – холодно	сонце - місяць

« Іменники на одну букву»

Учням потрібно підібрати якнайбільше іменників (дієслів, прислівників тощо) на одну букву.

Ананас, абрикос, айстра, акустика, азимут, аркуш, акація.

«Чарівник»

Педагог каже: «Зараз ви всі — чарівники. Вам треба «оживити» предмети — утворити від іменника, який відповідає на питання «що?» спільнокореневе слово — іменник, який відповідає на питання «хто?»».

Наприклад:

Банк — банкір,
бібліотека — бібліотекар,
Київ — киянин,
комбайн — комбайнер,
космос — космонавт,
навчання — учитель.

«Назвати предмети, які входять в групу»

Учні повинні назвати предмети, які входять до конкретної групи

Меблі - ... (диван, ліжка, стіл, стілець).

Посуд - ... (тарілка, каструля, сковорода).

Фрукти - ... (яблука, сливи, груші, абрикоси).»

«Вкажи ознаку»

Вчитель називає словосполучення, а учні утворюють слова, що вказують на означу предметів.

Стіл із дерева -	черевики зі шкіри –
цвіт яблуні -	стрічка з атласу –
ножиці із заліза -	сорочка з полотна –

«Хто більше»

Учням роздаються предметні малюнки.

Завдання: добрати до зображеного предмета (іменника) можливі прикметники.

- Поставте запитання до слів, які ви записали.

«Будьте уважні»

- Вчитель читає загадки, прислів'я, а учні уважно слухають і називають слова, протилежні за значенням.

Біле поле, чорне насіння.

Хто його сіє, той розуміє (книга, букви).

Краще гірка правда, ніж солодка брехня.

Березень сухий, а травень мокрий.

Буде добрий урожай.

«Відгадай, хто я»

- Вчитель називає ознаки, а учні повинні відгадати, який це предмет.

- 1) Червонощоке, кругле, солодке, запашне, велике (яблуко).
- 2) Велика, туга, біла або зелена (капуста).
- 3) Червоний, зелений, довгастиий, гіркий або солодкий (перець).
- 4) Цукрові, кормові, столові, великі, круглі, червоні (буряки).

«Один – багато»

Учитель називає назви предметів в однині, а учні – у множині.

«Впіймай слово»

Учитель промовляє слова – назви предметів, а учні оплеском „ловлять” слова, що відповідають на питання хто?

«Допоможемо казковим героям»

- Діти, до нас на урок завітав Колобок. Колобок, подивись : на нашому потязі їдуть герої ще однієї казки. Тільки я забула, як вона називається (на потязі в різних вагонах розміщені малюнки із зображенням kota, півня, лисиці).

- З якої казки прийшли до нас усі герої ?

- Хто в цій казці зробив зло ?

- Хто перемиг лисицю ?

- Подивись, Колобок, а у нас ці звірі здружились: у нас і діти всі дружать, ніхто нікого не ображає. Ось тільки вони неправильно зайняли місце. У першому вагоні повинен їхати той, в чий назві є найменше голосних звуків, а в останньому – у кого найбільше голосних звуків. Давайте допоможемо їм.

«Живі звуки»

Гра відбувається зі словом ЛІТО. Для цієї гри можна брати різні слова, які пропонують вчитель або учні.

- До дошки буде виходити той, хто відгадає загадки про звуки в слові ЛІТО.

- Який м'який приголосний в слові ЛІТО ?

- Назвіть перший голосний в слові ЛІТО .

- Який другий голосний звук в цьому слові ?

Кожний учень, який виходить до дошки, бере фішку, що означає відгаданий ним звук. Всі шикуються так, щоб вийшло слово ЛІТО.

«Розрізняйте звуки»

Учитель звертається до дітей : - Мені нещодавно розповіли, що звуки теж знають правила дорожнього руху. Серед них є пішоходи, які не хочуть слухатись вказівок світлофора. Переходять вулицю на червоне світло . Це приголосні звуки. Голосні звуки – дисципліновані пішоходи, тому що вони

переходять дорогу на зелене світло. Коли я назву голосний звук – підніміть кружечок зеленого кольору, а коли приголосний – червоного.

«Полічіть звук (р)»

Набігли із заходу хмари,
Долинули грому удари,
Гроза почалася травнева,
Чекаю веселку край неба.

«Відгадайте назви професії»

Кожному в пісочниці
Дуже грати хочеться,
Бо не просто в ній пісок -
Тісто в ній на пиріжок.
Для фортеці цегла в ній,
Для машин - гараж новий.
Ось чому в пісочниці
Всім погратись хочеться.

Допоможіть Старій Вороні написати назви професій, в які грають дітлахи в пісочниці, тому що вона написала тільки те, що знала. На малюнку - ворона, а біля неї - склад к а р. Діти пишуть на дошці: перукар, лікар, пекар.

«Кому телефонував жираф»

На табличці написані назви тварин, поруч них розташована цифра. Учитель звертається до класу : - Діти, здогадайтеся, кому телефонував жираф і привітав з Різдвяними святами.

Я буду набирати номер телефону, а ви читайте назву тварини, яка відповідає цьому номеру, але вголос не промовляйте, а піднімайте малюнок із зображенням цієї тварини. Так буде зрозуміло, чи правильно ви прочитали.
(1) зебра, (2) слон, (3) лев, (4) крокодил, (5) носоріг, (6) гепард.

«Впіймай звук»

Вчитель читає вірш, а діти повинні плескати в долоні, коли почують певний звук.

*На стежинку, на стіжок
Тихо падає сніжок.
Дружно вийшли ми на ганок,
Ми співаємо пісень:
Сніже, сніже, добрий ранок!
Сніже, сніже, добрий день!*

«Складовий аукціон»

Учні читають склади, а потім повинні придумати слова, які б починалися з певного складу. Перемагає той, хто придумає найбільшу кількість слів. Наприклад, прочитати склад П О. ПО – пошта, похід, потяг, посуд, почуття, похвала тощо.

«Смачні слова»

До нас у гості прийшов Буратіно. Він ніс смачні слова, але дорогою розсипав букви і все переплутав. Ось ці букви і склади.

Я С Б Н ЛУ РУ КО ША Г
ЛИ ВА МО (яблуко, слива, груша, лимон)

«Хто більше»

У гості до нас завітала Мальвіна і принесла в корзинці слова, що містять у собі інші слова.

- Складіть інші слова, використовуючи букви даного слова.

Наприклад: соловейко – соло, коло, воло, колеса, косо. Білосніжка, сторона, ромашка, ластівка.

Головоломка «Моя школа»

У кожному рядку цієї головоломки потрібно знайти і обвести ручкою одне з 14 слів, що мають відношення до навчання в школі. Завдання допоможе учням дізнатися написання деяких слів,

Г	Щ	Ф	К	Л	А	С	Ь	С	А	О	Л	Ц	А	Щ	Е
Й	З	В	И	З	О	Ш	И	Т	О	Л	Д	Ь	Щ	О	Л
Ш	Р	У	Ч	К	А	І	В	Ж	И	А	Ф	У	С	Р	Ц
Ц	У	А	Н	Ш	К	О	Л	А	Р	О	Р	Л	Д	Ж	Ф
П	О	Ч	Т	Щ	В	П	О	Р	Т	Ф	Е	Л	Ь	К	Т
Л	Ф	У	И	К	С	П	О	Р	Т	З	А	Л	Ш	Й	О
З	О	Щ	И	М	У	Ч	И	Т	Е	Л	Ь	Н	С	Ц	Ю
Й	Ц	А	М	А	Т	Е	М	А	Т	И	К	А	Е	Р	Я
Е	К	О	М	П	А	Р	Т	А	Р	А	Ш	П	О	Л	Й
Я	П	У	О	Л	І	В	Е	Ц	Ь	Д	А	Ф	О	Ц	У
Ш	Щ	У	А	К	Л	І	Н	І	Й	К	А	М	А	П	Ф
Ю	П	Ф	Д	Н	Щ	О	Д	Е	Н	Н	И	К	И	Ж	Й
О	Р	Ю	К	З	А	К	А	В	У	Р	А	Н	Ц	Л	А
Н	Ш	П	Е	П	Е	Н	А	Л	Щ	И	В	А	І	К	О

розвивати уважність, а також попрактикуватися в читанні.

«Складіть нове слово»

Перед учнями - картки з написаними словами. Із перших складів першого слова, других - другого, третіх - третього складіть нове слово, придумайте з ним речення.

Вухо, калина, спідниця. Сокіл, дорога, виделка. Мистецтво, вилити, вивчати.

«Говіркий годинник».

Поєднайте у пари предмети сході за звучанням

«Рими»

У завданні дитині пропонується знайти і з'єднати лініями пари слів, що римуються, і зображення до них. Всього в завданні представлено вісім слів (чотири пари, що римуються): «пляшка – чашка, виделка – веселка, тростина – павутина та хустка – кістка». У додатковому завданні дитині необхідно самостійно або за допомогою батьків знайти і записати риму до слова «якір».

«З'єднайте слово з картинкою»

Учень отримує картинку з чотирма малюнками, під якими є підписи, навмисне переплутані (відро, лялька, лось, качка). Учень прочитує слово та олівцем з'єднає з належним малюнком.

«Семеро гномів»

Ви пам'ятаєте казку «Білосніжка та семеро гномів». Гномів у казці було семеро: Мудрунчик, Стидунчик, Чхунчик, Веселунчик, Хитрунчик, Буркунчик і Дрімунчик. Спробуйте з'ясувати, хто із гномів відсутній? Ви бачите три групи букв. Поставте їх по порядку – і ви дізнаєтесь імена гномів.
Д С Т Н Ч И У К И И В Н С К Л Ч Е У И Х Р Т И У К Н Ч

«Назвіть одним словом»

Діти з букв розрізної азбуки складають потрібне слово : Граки, сова, горобець, ластівка, чайка - Шарф, рукавиці, пальто, сорочка - Слива, яблука, груша, черешні - Вовк, білка, груша, черешні - Вовк, білка, ведмідь, лисиця -

«Чарівні ноти».

Пригадайте і запишіть якнайбільше слів, що мають склади – назви нот (до, ре, мі, фа, соль, ля, сі). До + ля = доля, по + мі + до + ри = помідори, до + мі + но = доміно.

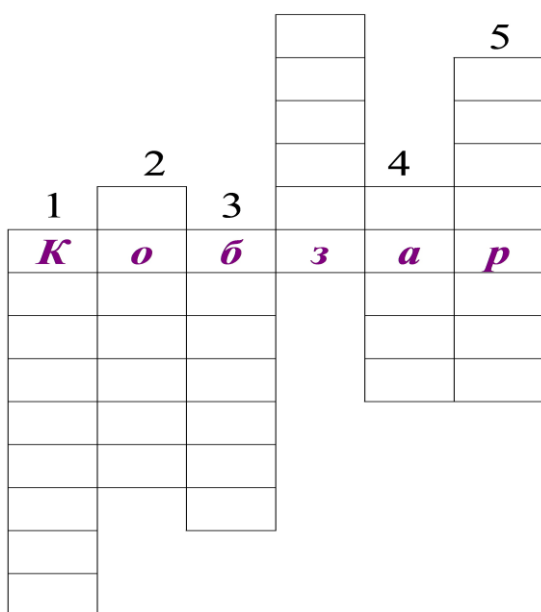
Цікаві завдання на уроках літературного читання

Щоб урок був цікавим і ефективним, на його різних етапах, крім дидактичних ігор, можна використати ребуси, кросворди, загадки за темами уроку чи розділу. Складаючи кросворд, ребус учитель має дотримуватися вимог проведення дидактичних ігор.

Загадка – це досить поширений жанр дитячого фольклору, метод народної педагогіки. Загадка розвиває мислення і мову дитини, її спостережливість. Кожна загадка містить нестандартне завдання, яке викликає жвавий інтерес. За допомогою загадок можна створювати проблемні ситуації на уроках української та інших мов, математики, предметів природничого циклу, а також проводити інтегровані уроки. Крім народних загадок, можна використати немало авторських загадок, що відображають явища природи, предмети побуту, техніки та ін. За допомогою загадок можна проводити нестандартні уроки у формі КВК, заочних мандрівок у світ цікавого.

Використання різноманітних цікавинок вносить у проведення уроку з однієї сторони елемент гри, а з іншої – сприяє глибшому засвоєнню вивченого матеріалу.

Головоломка-кросворд «Кобзар»

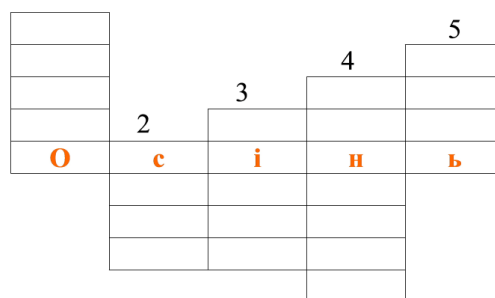

1. Село в якому пройшло дитинство Т.Г.Шевченка.
2. Село в якому народився поет.
3. Прізвище одного із художників, які викупили Тараса з кріпацтва.
4. Поема Шевченка.
5. Місто в якому похований поет.
6. Старша сестра, яка виховала Тараса.

Ключове слово – назва збірки творів Т.Шевченка.

Головоломка «Осінь»

1. Білі гуси на ... впали,
Тихі води кругом
розгойдали. (О.Олесь)
2. Ще не ... і навіть ще не іній,
Ще чути в полі голос
череди. (Л.Костенко)
3. По діброві ... виє.
Гуляє по полю. (Т.Шевченко)

4. Вранці ... устало -
Намистинки позбирало. (М.Підгірянка)
5. Опенят масних, хороших
Я набрав повненький кошик
І присів спочить на ... . (В.Кочевський)

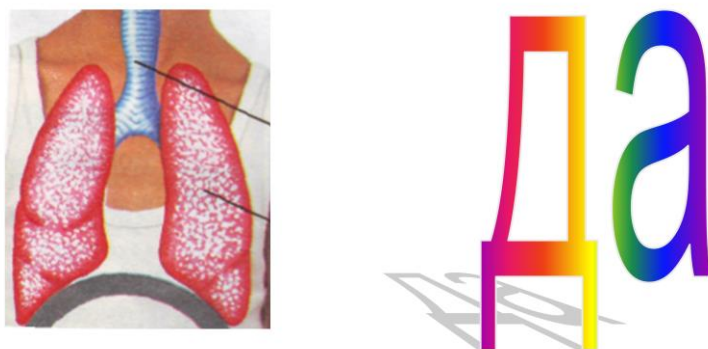
Ребус «Скоромовка»

Ребус «Казка»

Ребус «Легенда»

Ребус «Чим хотіла поласувати лисиця?»

			
С	А	Л	О

«Хвиля»

Вчитель, а потім діти, самостійно читають текст із чергуванням швидкості за командою класовода („повільно” - читають не кваплячись, „швидше” - прискорюються, „блискавка” - у темпі скоромовки).

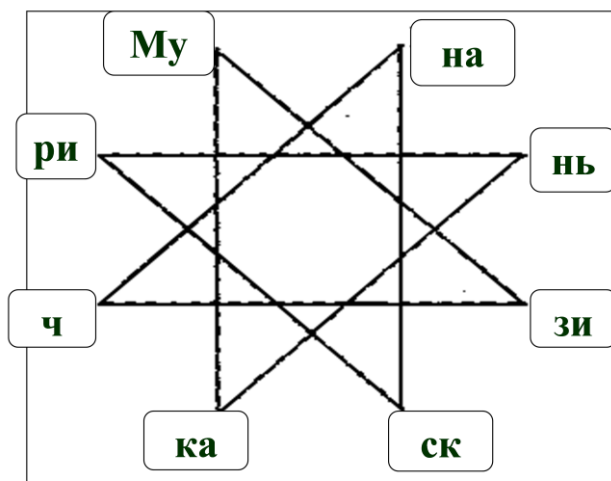
«Допоможи Незнайкові»

Діти виправляють хором помилки, навмисне допущені вчителем або учнем. Дані ігри дають можливість учням вдосконалити власну техніку читання, і водночас розвивають пам'ять, мислення, загострюється увага. Саме в іграх виховується культура, спілкування дитини з колективом, взаємодія між учнем і вчителем. Ці ігри потребують від учня зібраності, витримки, бажання допомогти відстаючому. Вони виховують адекватне сприймання невдач і помилок і розвивають мовлення.

«Доповни прислів'я»

Вода потекла, весну ... (принесла) Грак на горі - весна на ... (дворі) Зробив діло - гуляй ... (сміло) Стук, грук, аби з ... (рук) Поспішити - людей ... (насмішити) І сам не гам, і другому ... (не дам) На язиці густо, а на ділі ... (пусто)

Що сховалось у скриптограмі?

Музична скринька

«Ігри-плутанки»

Дані ігри розвивають в учнів вміння орієнтуватися в тексті, увагу, спостережливість, вміння аналізувати дану інформацію. Розширюється словниковий запас, виховується любов до природи.

1. миЗовий чевір. водНарі нильсий ромоз. теМе мезатіль. А довма петло. В чепі вежріють гувлинки. буБася жев'я. кор. тачис. леМанька діНайка лусхає. тіК саВька гіл патси в тук очку.

2. ніСгове зайча Федь вуя петлий. ніСг вуб комрий. йшлиВи тиді у відр. оЩ борити? лаМико тасв пиліти нісговика. В кашаС дубе девмідь. У неЖі леманький нолс. тюКаша пиліть чезайня.

«Віднови вірш»

Віднови вірш, переставивши слова в кожному рядочку.

*Упали, свіжі, сніги,
Шлях, прослався, білий,
Візьму, я, лижі, бистрі,
Наче, птах, долину.*

Перестав рядочки місцями, віднови віршик

*Ми не дружили з козою,
Мені зовсім неприємна!
Одна не любили одну.
- Гей, ти нечемна, рогата,*

Віднови віршик, вставляючи пропущені слова

*Якби у мене ..... був,
Зі мною в хаті жив.*

Тоді б я ..... свого,
Всього-всього навчив.
..... мій, стеріг би двір,
Ганяв гусей на луг,
Команди слухав,
Був мені, ну як найкращий ..... !
(собака, друг, песик, цуцика)

Взимку їжачок не ..... ,
В гості до малят ..... .
Завітає на ..... ,
Покладе щось під ..... .

(ялинку, спить, спішить, хвилинку)

Знайди нісенітницю, відредагуй вірші.

Лікар булки випікає,
Пекар хворих оглядає,
Комбайнер вірші складає,
А поет врожай збирає.

Волосся батько заплітає,
А Юля цвяхи забиває,
Юрасик посудом гримить,
Маруся в люльці мирно спить.

Загадки

Він веселий і незлобний цей хороший дивачок,
З ним господар хлопчик Робін і товариш П'ятачок.
До прогулянки він ласий, є на мед чутливий нюх.
Зветься плюшевий балясний цей ведмедик ... .

(Вінні-Пух)

* * *

До школи з букварем крокує хлопчик дерев'яний.

Потрапляє замість школи в балаган полотняний.

Як називається ця книжка? Як звуть цього хлопчиська?

(Буратіно)

* * *

Бабуся онучку дуже кохала. Шапочку червону їй подарувала.

Дівча ім'я забуло сказати. Ну, відгадали, як її звати?

(Червона Шапочка)

* * * * *

Він сміливий і веселий, дружить з ним П'єро, Мальвіна.

Шкода, що не любить школу дерев'яний ... .

(Буратіно)

* * * * *

Летить коник, басує, полем-долом пустує. Ніхто його не впіймає. Ніхто його не загнуждає.

(Вітер)

* * * * *

У річці купалася, у хмарі ховалася, Від блискавки-грому полинула додолу.

На землю спустилася – на сто крапель розбилася.

(Гроза)

* * * * *

Хто малюнки на вікні уночі зробив мені?

(Мороз)

* * * * *

То чорні, то сині по небу ходили, а як набив їх вітер – сльози розпустив.

(Хмари)

* * * * *

Ігрові вправи на уроках ЯДС

Шкільний курс «Я досліджую світ» є інтегрованим, пропедевтичним курсом, головною метою якого становить формування в учнів уявлень про цілісність природи та місце людини в ній, засвоєння знань.

У навчальному процесі важливо передбачати ситуації, що дають учням можливість самореалізуватися, сприяють розвитку впевненості у собі. Ігри, що використовуються на уроках природознавства багатогранні та різноманітні. Ці ігри проводяться під час уроків, екскурсій, прогулянок для узагальнення знань про конкретні об'єкти і явища природи, формування елементарних понять про природу.

Гра лише зовні здається безтурботною та легкою. У дійсності ж вона вимагає, щоб учень проявив максимум зусиль, енергії і витривалості. Часто гра стає напруженою працею, але самостійне подолання труднощів приносить дитині величезне задоволення, викликає почуття радості. Крім того, те що зацікавлює учнів, завжди легше і краще запам'ятовується. Якщо ж предмет для учнів цікавий, то і працюють вони активніше, без примусу.

Знайди пару.

Дітей, що грають, ділять на 2 команди: одній роздають листки, другій - плоди. По сигналу учні стають парами так, щоб листки відповідали плодам.

Пара, що правильно утворилась, проходить через "чарівні ворота" (двоє дітей з піднятими руками вгору). Якщо завдання виконано не вірно, ворота закриваються (руки опускаються).

Знайди 3 однакових листки.

Ігровий матеріал: натуральні об'єкти чи предметні картинки.

Гру проводять восени під час екскурсії. Вчитель показує дітям листок дерева, куща. Учні повинні знайти по 3 відповідних листки. Виграє той, хто виконає завдання швидше.

Потрібно - не потрібно.

Ведучий говорить: «Я хочу посадити город. Капуста потрібна?» Діти відповідають: «Потрібна». Перераховуючи овочеві рослини, ведучий називає фруктові. Хто із дітей помилився, платить фант.

Які овочі потрібні для борщу?

Ігровий матеріал: натуральні овочі чи предметні картинки.

Вчитель пропонує дітям «зварити» до обіду борщ. Учні вибирають овочі, які потрібні для борщу. Серед овочів повинні бути і ті, які для борщу не потрібні.

Хто де живе?

Учні уточнюють, де живуть домашні і дикі тварини, вибирають дітей на ролі білочок, зайчиків, лисичок. Кожна тваринка шукає будиночок, в якому можна заховатись від ворога. В ході гри вчитель пояснює, що білки живуть і ховаються на деревах, а у зайчика немає будиночка, він ховається в кущах. "Зайчики" і "білочки" граються на галявині. По сигналу вчителя "Обережно: лисиця!" білочки біжать до дерева, зайчики - до кущів. Лисиця ловить тих, хто неправильно заховався.

Яка пора року?

Великі картинки із зображенням пір року розкладають на столі. На маленьких картинках зображенні предмети, якими користуються люди в ту чи іншу пору року, (одежа, знаряддя праці, ігровий інвентар.) Маленькі картинки роздаються дітям. Діти, які грають, повинні положити їх на відповідну велику картинку. Вчитель разом з дітьми стежить за правильністю виконання. Замість предметних картинок можна використати і предмети.

Сезонні зміни в природі. Буває чи ні

Дидактична мета: формувати узагальнені уявлення про сезонні зміни в природі.

Вчитель визначає пору року, називає різні зміни в природі, а діти відповідають: «Буває» чи «Ні»

(наприклад: «Весна. Розтанув сніг, потекли струмки, ведмідь прокинувся». — «Буває», «Листя з дерев опало». — «Не буває»).

Пізнавальні завдання на уроках ЯДС

1. У якого дерева білий стовбур?
2. У якої квітки на стеблі гострі колючки?
3. Назви кущі, на стеблах яких є колючки? (шипшина, агрус).
4. У яких овочевих рослин стебла стеляться по землі? (огірки, кавуни, дині, гарбузи).
5. Яка пора року найбільш сприятлива для росту рослин? Чому?
6. Які дерева не знають листопаду? (ялина, сосна).
7. Яке дерево походить на ялину? (сосна).
8. Якого птаха називають лісовим "лікарем"?
9. Який птах любить красти предмети, що блищать?
10. Чому дятлу потрібен довгий дзьоб?
11. Хто ні в жару, ні в холод не знімає шубу? (ведмідь, вовк, лисиця).
12. Хто носить на собі голки?

13. Який звір любить їсти малину?
14. Чому деякі птахи летять на зиму в теплі краї?
15. Чому зимою необхідно підгодовувати птахів?
16. Які птахи першими повертаються весною?
17. Чому граки ходять по ораному полю?
18. Хто раніше прилітає: стрижі чи ластівки?
19. Які квіти пахнуть тільки ввечері?
20. З чим можна порівняти квітку кульбабки?
21. Чому весною стовбури дерев білять вапном?
22. Для чого кішці потрібні м'які лапки і гострі кігті?
23. Який птах відкладає яйця в чужі гнізда?
24. Чим відрізняється олень від іншої тварини?
25. Чому білочка міняє колір шерсті: зимою на сіру, а влітку - на руду?
26. Хто ховається під корою дерев?
27. До їжачка підкрадається лисиця. Як він буде захищатися?
28. Шипшина - кущ, а береза-?
29. Смородина - ягода, а опеньок-..?
30. Заєць скаче, а вуж-..?
31. Соловей літає, а кінь-...?

«Можна – не можна»

Якщо «можна»- діти піднімають зелену фішку, якщо «не можна» -червону:

- любити свій рідний край, природу;
- рвати квіти без зайвої потреби;
- садити дерева;
- завжди прибирати за собою сміття;
- збивати ногами гриби;
- ловити метеликів;
- обережно поводитись з вогнем на природі;

- охороняти рідкісні рослини;
- спалювати опале листя;
- ламати гілки дерев та кущів;
- саджати і доглядати квіти;
- робити шпаківні та годівнички;
- руйнувати пташині гнізда та мурашники;
- милуватися красою природи;
- стріляти з рогатки по пташках;
- знищувати павуків, жаб, змій;
- знати і вивчати свій рідний край;
- ловити диких тварин і забирати їх додому;
- розводити у лісі багаття;
- берегти воду;
- піклуватись про все живе;
- вирубувати дерева;
- галасувати в лісі.

Використання ІКТ у навчально - виховному процесі початкової школи

Можливості сучасного уроку й системи освіти загалом значно розширюються завдяки використанню мультимедійних, інтерактивних технологій, Інтернету. Широке застосування комп'ютерних технологій в освіті поступово, але досить впевнено, стає найважливішою деталлю навчально-виховного процесу школи.

Використовувати комп'ютерні презентації можна на уроках будь-якого типу (урок вивчення нового матеріалу, урок закріплення знань, умінь, навичок; урок контролю знань, умінь, навичок; нестандартний урок; інтегрований урок; комбінований урок).

Застосування нових інформаційних технологій у традиційному початковому навчанні дозволяє диференціювати процес навчання молодших школярів з урахуванням їх індивідуальних особливостей, дає можливість творчо працює вчителю розширити спектр способів пред'явлення навчальної інформації, дозволяє здійснювати гнучке управління навчальним процесом, є соціально значущим і актуальним.

Демонстраційний матеріал, досліди, ігрові завдання, тести допомагають урізноманітнити під час уроків види діяльності дітей, перевірити суму отриманих знань, дають можливість дитині самостійно працювати на комп'ютері.

Але в той же час, необхідно розуміти, що збільшення часу безпосередньої роботи за комп'ютером молодшого школяра ініціює низку негативних наслідків: перезбудження нервової системи, втому очей, статистичне напруження м'язів спини і шиї, загальну стомлюваність організму. Тому обов'язковою умовою використання ІКТ є необхідність суворо дотримуватися встановлених санітарних норм.

ВИСНОВОК

Першокласник приходять до школи з великим бажанням вчитися. І надзвичайно важливо, щоб цей потяг не гальмувався повчаннями дорослих на зразок «так треба», «ти повинен». Не загубити в учневі учня — вимога дня для кожного вчителя, адже ми ростимо завтрашнього трудівника, і від того, як він працюватиме,— радісно чи вимушено — залежить якість і розмір його внеску на благо Батьківщини.

Навчаючи маленьких дітей в процесі гри, ми прагнемо, щоб радість від ігрової діяльності поступово перейшла в радість навчання. Навчання повинно бути радісним.

Таким чином, завдяки ігровій діяльності краще розвиваються індивідуальні здібності дітей молодшого шкільного віку, оскільки вони не відчують психологічного тиску відповідальності, як зазвичай буває під час навчальної діяльності. Засвоєння знань відбувається в ненав'язливій формі, що значно полегшує та значно покращує запам'ятовування інформації. Педагогічно і психологічно продумане використання гри стимулює розумову діяльність, учень починає мислити нестандартно, проявляє себе в іншому амплуа. А це підвищує інтелектуальну активність, пізнавальну самостійність та ініціативність дітей. Ігровий підхід не є визначальним способом засвоєння навчального матеріалу, але він значно збагачує педагогічну практику і розширює можливості учнів початкової школи.

Конфуцій писав: «Учитель і учень ростуть разом». Використання ігрових технологій в навчанні та вихованні молодших школярів дозволяють зростати як учням, так і вчителю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Амонашвілі Ш.О. Без серця що зрозуміємо? / Ш.О.Амонашвілі. – Х.: Подільський культурно-просвітницький центр ім.М.К.Реріха, 2002. – С. 11-24.
2. Блажеєва О.Д. «Розвивальні ігри та завдання на уроках читання» -2013 – с. 48
3. Богданович М. В. Методика викладання математики в початкових класах. – К., 1994. – 486 с.
4. Виготський Л.С. Педагогічна психологія. М., Педагогіка. 1991, с. 31-424
5. Денис С. А. Дидактичні ігри // Початкова школа. – 2004. – № 8. – С. 48-52.
6. Ельконін Д.Б. Психологія гри. М., 1999. с.124.
7. Жорник О. Формування пізнавальної активності учнів у процесі спільної ігрової діяльності // Рідна школа. – 2000. – № 3. – С. 31-33
8. Копосов П. Місце початкової гри у методичній системі сучасної дидактики // Рідна школа. – 2000. – № 11. – С. 65-66
9. Куріта В.І. Дидактичні ігри з математики // Початкове навчання та виховання. - листопад 2006. - №31(113). - С. 16-24.
10. Макаренко А.С. «Дидактичні ігри» //«Початкова школа» № 6. 1997, с.18-19
11. Початкова школа. 6'97. «Дидактичні ігри» с. 18-19
12. Рудакова Т. І. Роль гри у навчанні і вихованні молодших школярів // Початкова школа. – 1997. – № 6. – С. 39-45
13. Селевко Г.К. Сучасні освітні технології. М.: Народна освіта, 1998. с.58
14. Ушинський К.Д. «Вибрані педагогічні твори» К., «Радянська школа», 1949, с.213
15. Шуть М. М. Класифікація ігор як педагогічного інструментарію формування творчих умінь молодших школярів / Микола

Миколайович Шуть // Мистецтво та освіта : наук.-метод. журнал. -
2018. - N 2. - С. 2-7

16. Яковишин В. «Уроки математики з елементами гри»- Початкова
школа 6'97- С. 21-22.

17. [http:// teacher.at. ua.](http://teacher.at.ua)

18. <http://urok.at/ua>

19. <https://vseosvita.ua/>

ДОДАТКИ

Конспекти уроків

Конспект уроку ЯДС з використанням інтерактивних ігрових технологій (2 клас)

Тема: Звірі взимку. Турбота людей про тварин узимку

Мета: формувати ключові компетентності:

- **вміння вчитися:** організовувати та контролювати свою навчальну діяльність; виконувати розумові операції й практичні дії; прагнення здобувати нові знання; самостійність у розв'язанні пізнавальних завдань; володіти вміннями й навичками самоконтролю та самооцінки;
- **громадянська:** уміння керувати своєю поведінкою; прагнення охороняти природу рідного краю;
- **загальнокультурна:** формувати культуру міжособистісних відносин, толерантну поведінку;
- **інформаційно-комунікативна:** здатність учня орієнтуватися в інформаційному просторі, володіти і оперувати інформацією; вміння добувати, осмислювати, опрацьовувати та використовувати інформацію з різних джерел; уміння формувати власну точку зору й доводити власну позицію; уміння аргументувати й відстоювати свою думку; уміння здобувати нові знання на основі наявних; прагнення збагачувати словниковий запас; добре володіти усним та писемним мовленням;
- **соціальна:** продуктивно співпрацювати з різними партнерами в групі та команді, використовувати різні ролі й функції в колективі, проявляти ініціативу, підтримувати та керувати власними взаєминами з іншими; конструктивне розв'язання конфліктів, досягнення консенсусу, вміння брати на себе відповідальність;
- **здоров'язбережувальна:** дотримання санітарно-гігієнічних норм під час уроку;

- **предметні компетентності:** розширити знання й уявлення учнів про звірів, які взимку ведуть активний спосіб життя, їхні звички, характерні ознаки; з'ясувати особливості життя звірів взимку; розвивати увагу, кмітливість, артистичні здібності учнів, навички роботи з текстом; виховувати любов і бережливе ставлення до тварин та бажання допомагати їм узимку.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Обладнання: мультимедійна система; презентація; «пазли» із зображенням тварин; аркуші паперу для малювання; картки «Тварини України», м'яч.

Хід уроку

I. Організаційний момент

Розминка «Скажи комплімент своєму сусіду.»

II. Актуалізація опорних знань учнів

Метод «Пастка».

– Сьогодні вранці до годівнички біля мого вікна прилетіла ластівка. Вона із задоволенням снідала разом із синичками і горобчиками та весело співала, адже сьогодні було дуже тепло, лише 12 градусів морозу! Вона запросила мене подивитися на ластів'ят, які щойно вилупилися. Подивіться разом зі мною?

(Учні знаходять помилки у розповіді і переказують почуте правильно).

III. Мотивація навчальної діяльності

– У перший день нового року я почула від Мудрої Сови таку історію... Ось послушайте.

Перегляд мультфільму «Коли приходять Дід Мороз».

- Як ви думаєте, що сталося далі? Продовження мультфільму ми подивимося на наступному уроці. А зараз скажіть, будь ласка, яких звіряток ви побачили? (Білочку, зайчика, лисичку, їжачка, вовчика). А чи всіх ми можемо побачити взимку в лісі? (Ні, їжачок на зиму впадає у сплячку).

IV. Оголошення теми і мети уроку

- Сьогодні на уроці ми дізнаємося більше про те, як зимують звірі, які ведуть активний спосіб життя взимку.

V. Сприймання та усвідомлення нового матеріалу

1. Гра «Перерахуємо тварин зимового лісу».

Найлютіший звір лісу ... вовк.

Найхитріша ... лисичка.

Найспритніша ... білочка.

Найполохливіший ... зайчик.

Дуже небезпечний для людини ... дикий кабан.

Мають роги ... олені, лосі, козулі.

2. Розповідь про звірів, які взимку ведуть активний спосіб життя.

Вовк

У багатьох казках про вовка говорять не інакше, як про сірого розбійника. Довжина його хвоста 45 сантиметрів. Вовк ніколи не закидає його на спину, на відміну від собак. Коли лежить, кладе під голову, зігріває у хутрі кінчик носа. Розлючений вовк, вишкіривши зуби, розмахує хвостом, а наляканий – підгинає його під живіт.

Колір його шерсті залежить від клімату тієї місцевості, де він живе.

Вовк – один з найбільших хижаків в Україні. Це розумний, спритний, обережний, сильний звір. Довжина тіла понад 120 сантиметрів, висота – 85 сантиметрів, маса – 40-50 кілограмів. Живиться різноманітною, переважно м'ясною, їжею. Полює на птахів, диких та свійських тварин: козуль, оленів, усіляких гризунів, овець, свиней, корів, гусей.

Природоохоронці називають вовка санітаром лісу, адже найчастіше він наздоганяє ослаблену або хвору тварину. Але ці звірі завдають великої шкоди людям, полюючи на домашню худобу. Голодувати вовк може по кілька тижнів. Коли дуже зголодніє, може відразу з'їсти більше 10 кілограмів м'яса. Вовки – тварини бродячі. Влітку ходять поодиночі чи парами, а взимку гуртуються у зграї. Лігва влаштовують у глухих, малодоступних місцях, недалеко від води. У два-три роки молоді вовки обирають собі пару на все

життя. Дуже турботливі батьки, ніколи не залишають дітей самих. Живе вовк 10-15 років.

Лисиця

Про кмітливість лисиці, про її витівки розповідається в казках, легендах, байках. Хитрує лисиця не лише у казках, а й у повсякденному житті. Не раз спостерігали, як вона обдурює птахів: перекине на бік, відкине лапи – лежить, ніби мертва, не ворухнеться. Підлетить поцікавиться сорока чи ворона – дивись і попаде хитрунці у лапи.

Відомо більше 10 видів лисиць. В Україні водиться по всій території лисиця звичайна, або руда. Тіло її вкрите густою шерстю яскраво-рудого забавлення. Через це вона отримала свою назву («лис» - жовтуватий, рудий). Хутро цієї тварини дуже цінується і тому з давніх-давен на неї полюють.

Завдяки довгому пухнастому хвосту створюється враження, що лисичка більша, ніж насправді. Але довжина її тіла 60-90 сантиметрів, хвоста – 40-60 сантиметрів, маса – 6-11 кілограмів. Вона має добрий слух, нюх, гарну пам'ять, добре плаває, стрибає. На зиму лапи у лисиці обростають густою, пухнастою шерстю, з неї видно лише кінчики пазурів. Вона ніби у валянках, лапки не мерзнуть навіть у сильні морози.

Основна їжа лисиці - миші, полівки. За рік знищує декілька тисяч. Щоб спіймати мишку, їй доводиться добре пострибати – здалеку її рухи нагадують елегантний танок. Назва танцю «фокстрот» у перекладі означає «лисячий танець». Не відмовляється лисичка від зайців, ящірок, жуків, птахів, зокрема свійських. А ще дбає про вітаміни: їсть суниці, чорниці, яблука, виноград. Полювати виходить увечері.

Живуть лисиці 10-15 років, а у неволі – 25 років.

Заєць

Заєць у перекладі зі старослов'янської мови означає «стрибун». Задні лапи його майже удвічі довші за передні й дуже сильні, завдяки чому він може робити стрибки в декілька метрів. У разі небезпеки негайно переходить до стрімкого бігу і досягає швидкості понад 70 кілометрів на годину. У зайця

дуже розвинений слух, але дуже малорухома шия, тому озиратися він не може. Його очі розташовані так, що зайчик може бачити майже все навколо себе.

В Україні є зайці двох видів – заєць сірий (русак) і заєць-біляк, який живе в лісі і взимку змінює забарвлення (стає білим). Заєць-русак живе на відкритих просторах і на зиму залишається сірим. Для відпочинку влаштовує неглибоку ямку серед густої трави, між скибами ріллі, причому щодня нову. На пошуки їжі виходить вночі, а вдень відпочиває.

Заєць-біляк занесений до Червоної книги України.

Охайні зайці люблять причісувати шерсть лапками, язиком. Узимку роблять собі для лежні неглибоку ямку, а то й нору в снігу. Під час сильного снігопаду їх повністю засипає снігом. Тоді вони терпляче лежать під теплим сніговим кожухом і чекають хорошої погоди.

У Німеччині в місті Кааль стоїть пам'ятник зайцям, а зображення цієї тварини є і на гербі міста, бо, за легендою, саме зайці підказали колись переселенцям місце їх майбутнього поселення.

Білка

Білки перечікують сильні морози та завірюху у теплих гніздах. У люті морози сплять 20-22 години на добу. Кубельце тваринка облаштовує у дуплі або ж будує сама з гілок і хмизу – кругле, як м'ячик. Звірятко спить, згорнувшись клубочком, а пухнастим хвостом вкривається, наче ковдрою. За погожої днини білочки виходять шукати свої запаси, зроблені влітку і восени.

Лось

Лось – найбільший представник родини оленячих і найбільша тварина, яка мешкає у Черкаській області. Довжина його тіла від 1 метра 50 сантиметрів до 3 метрів, а маса – до 500 кілограмів. Дуже добре плаває і швидко бігає. Живиться хвоєю, листям, гілками, водними рослинами, корою дерев.

Зима – це дуже важкий час для виживання лосів. Адже слабкий лось – це здобич для вовків. У глибокому снігу він відчувається безпорадним. Їжі дуже мало. Тварини обгризають кору дерев, але у сильний мороз, коли кора повністю промерзає, різці ковзають по ній, як по склу. Лосі цілими табунами блукають у великих лісах, ховаються у чагарниках.

Олень

Олень – це одна з найбільших тварин лісу. Висота – від 1 метра до 1 метра 50 сантиметрів, маса – 100-340 кілограмів, роги – довжиною 90-120 сантиметрів. Восени його шерсть стає довшою, жорсткішою (не пропускає крізь себе вологу). Якщо взимку випадає мало снігу, то олені харчуються травою і опалим листям, підбирають жолуді. Якщо снігу багато, то вони їдять пагони, бруньки, гризуть кору.

Дикий кабан

Дикі кабани риють взимку глибокі рови, шукають жолуді. Це їх улюблена їжа, смачна й поживна. Інколи шукають на полях буряки, картоплю, інші овочі. Під час сильних морозів, якщо мало снігу, дикі кабани нагортають купи листя і трави та зариваються у них.

Козуля

Козуля – це маленький родич оленя з симпатичною мордочкою і довгими вухами. Тримається поодиночі або групами до десяти осіб. Восени, коли трави стає менше, козуля їсть більше горіхів, жолудів, обліпихи, плоди бука, різні коренеплоди на полях. Під час лютих морозів обгризає з дерев молоді гілки.

3. Фізкультхвилинка

Гра «Перетворись на тварину».

Учні стають у пари, обличчям один до одного. Потім по черзі перетворюються на якусь тварину та відгадують, хто це.

4. Робота з підручником. Робота у групах.

На столі лежать розрізані на частини зображення тварин: миші, зайця, білки, лисиці, ведмедя, козулі, дикого кабана. Кожен учень бере собі одну частину

картинки і складають пазли. Таким чином утворюється 7 груп із зображенням певної тварини.

Завдання: прочитати у підручнику на с.77-80 про свою тварину, розказати у групі, а потім для всіх учнів, яку нову інформацію дізналися.

5. Гра «Фотополювання».

З утворених раніше груп по черзі виходять три представники. Один перетворюється на тварину, про яку читали у підручнику, і рухається по класу. Другий намагається повторити його рухи. Третій – фотомисливець – дає команду: «Раз, два, три, фотографія ... замри!! Обидва учні – і «тварина», і його «фотографія» - завмирають. Решта визначає, наскільки фотографія схожа з оригіналом.

6. Бесіда про допомогу тваринам взимку.

- Діти, ви вже знаєте, що для тварин взимку найстрашніше – це голод. Люди повинні допомогти їм пережити важкі часи. А як це зробити? (Міркування дітей).

- Розгляньте ілюстрації у підручнику на с.81 і послухайте інформацію. (Один учень читає текст, інші слідкують).

- Розгляньте годівнички для тварин, які люди ставлять у лісі. То що вони в них кладуть? (Сіно, кормові віники, зернові відходи, коренеплоди, солонці.) Лісник щодня обходить місця підгодівлі, стежить за тим, чи потрібні додаткові годівниці для тварин.

VI. Осмислення та узагальнення нових знань

1. Робота у зошиті, с.35.

Робота у парах. Учні підписують назви тварин і з'єднують лініями, хто як зимує.

2. Складання ланцюга живлення.

Один учень пояснює ланцюг живлення : трава – заєць – лисиця на с.80 у підручнику. Потім діти у своїх групах складають інші ланцюги живлення у зимовому лісі і презентують свої роботи.

3. «Назви тварину й розкажи.»

Робота з роздатковим матеріалом.

Учні по черзі виходять до дошки, беруть картку із зображенням тварини і розказують, що знають про цю тварину, як вона зимує.

4. Гра «Мама, татко й дитинчатко.»

Учні стають у коло. Учитель дає завдання, а діти повинні швидко по колу передати м'яч і відповіді:

Слон із слоненням;

олень з ...;

їжак з ...;

кобила з ...;

коза з ...;

верблюду із ...»

корова з ...;

лисиця з ...;

ведмідь із ...;

білка з ...;

свиня з ...;

зайчиха з ...;

павук із ...; тощо.

VII. Підсумок уроку

1. Гра «Домалюй тварину.»

Учні у парах отримують аркуш паперу. Потрібно намалювати тварину, про яку сьогодні говорили, у такому порядку: «Я намалюю голову будь-якої тварини з шиєю, загну смужку в інший бік так, щоб на видимій частині з'явилися дві рисочки, що позначають шию. А ти до цієї шиї домальовуй будь-який тулуб. Не забудь потім зігнути смужку, щоб видно було чотири рисочки початку ніг і щоб потім я зміг домальовати до них ноги. А тепер розгорнемо і посміємося разом над тим, що вийшло».

2. Метод «Оцінка. Віночок».

Усі учні стають у коло. По черзі кладуть руки на плече сусідові в одному напрямку і «дарують» знання, набуті впродовж уроку або теми «Природа взимку». У кінці віночок замикається.

3. Перегляд відео «Зима в Україні» .

VIII. Домашнє завдання

Повторити вивчене по темі «Природа взимку» ; підготувати 2 запитання для однокласників по темі у письмовому вигляді.

Конспект уроку з образотворчого мистецтва з використанням ігрових та інтерактивних технологій (4 клас)

Тема. Казка і фантазія в народній творчості. Казкові звірі, істоти та образи фантазії в творчості народних майстрів України. Створення образу фантастичної істоти в техніці за вибором.

Мета.

- ознайомити дітей з особливостями зображення казкових звірів чи істот у творах образотворчого мистецтва;
- ознайомити учнів із особливостями трансформації форми як засобу створення фантастичного образу;
- ознайомити дітей із життям і творчістю видатної української художниці М. О. Примаченко;
- розвивати спостережливість, зорову пам'ять, образне мислення та фантазію;
- виховувати естетичне сприйняття навколишнього світу, прищеплювати любов до предметів образотворчого мистецтва.

Обладнання. Портрет М. О. Примаченко, репродукції картин *«Леву треба річку перейти і ноги не замочить»*, *«Болотяний звір»*, *«Звір гуляє»*,

«Фантастичний звір», «Дикий чаплун», «Бичок-третячок»..., білий папір, акварельні фарби, пензлі, ТЗН.

Хід уроку

I. Організація учнів до уроку.

- Доброго дня, друзі!

Рада всіх я вас вітати

І роботу розпочати

Настрій – супер,

Погода – клас,

До роботи – все гаразд.

Психогімнастика «Сонячні промені»

До нас у клас зранку завітало сонечко. Воно вітається з нами своїми золотими промінчиками доброти. Посміхніться сонечку, посміхніться один одному, хай цей сонячний день принесе вам хороший настрій.

II. Актуалізація опорних знань.

Сьогодні я хочу запросити вас у казку. Та у казку потрапити не так просто. Щоб відчинилися чарівні двері казкової країни потрібно згадати жанри живопису .

Гра «Добавлянки»

Якщо бачиш - на картині

Намальована ріка,

Чи то іній на ялинці,

Чи хмаринка здалека,

Чи засніжена рівнина,

Чи вузький провулок наш,

То, звичайно, ця картина

Називається ... (пейзаж).

Якщо бачиш на картині
Чашку кави на столі,
Чи калач на скатертині,
Чи троянду в кришталі,
Чи якусь яскраву вазу,
Чи смачний великий торт,
А хоч всі предмети зразу
Знай, це буде ... **(натюрморт)**.

Якщо бачиш, що з картини
Ніби дивиться на нас
Принц в одежі старовинній,
Чи сучасний верхолаз,
Льотчик, вчений балерина,
Чи художник, чи поет,
Так і знай, що ця картина
Називається ... **(портрет)**.

Ось ти бачиш на картині:
Вовк з вовчицею сидять,
Лев – цар звірів – у савані
З левенятами лежать.
Бачиш іншого ти звіра,
Що зовсім нам є незвичний,
Як назвати жанр робіт цих?
Жанр цей -...**(анімалістичний)**.

Молодці, друзі, все вірно! Але що це? У нашій казковій картинній галереї переплутані всі твори. Разом з натюрмортом висять і пейзажні картини, і портрети...

Давайте спробуємо зарадити цьому і відберемо потрібні картини:

1. натюрморт;
2. пейзаж;
3. портрет

На якій з трьох картин зображено натюрморт?

А на якій – пейзаж?

А зараз прошу уважно подивитися і знайти портрет.

Молодці, все правильно відповіли – казка двері відчиняє всіх дітей вітає.

Подивіться, який яскравий, незвичайний, казковий світ нам відкрився.

Діти, казка приходить до тих людей, які у неї вірять, не бояться придумувати, фантазувати. У чарівних казках дійовими особами часто є звірі та птахи. Поведінкою та характером вони дуже нагадують людей. А ще в казках діють небачені фантастичні істоти. Так, саме істоти, а не образи якихось конкретних тварин.

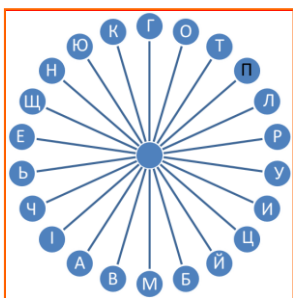
III. Повідомлення теми і мети уроку.

Сьогодні на уроці ми також уявимо себе художниками-фантастами і будемо створювати фантастичних, неповторних, чарівних, казкових «диво-звірів».

IV. Пояснення нового матеріалу.

Колись на Україні жила цікава художниця. Її роботи зовсім не були схожі на роботи інших художників. А прізвище цієї чудової художниці ви згадаєте, якщо відгадаєте **шифрограму-кругограму**.

Ключ: читати через одну букву за рухом годинникової стрілки, починаючи з виділеної літери П.

Так, вірно, народну талановиту майстриню звали Марія Оксентіївна Приймаченко.

Її твори дуже казкові, а персонажі — загадкові тварини та птахи (демонстрування наочності).

«Починалося все це так, — згадувала художниця. — Якось біля хати, над річкою, на завітчаному лузі пасла я гусей. На піску малювала всякі квіти, побачені мною. А потім помітила синюватий глей. Набрала його в пелену і розмалювала нашу хату...

Кожен приходив подивитися на цю дивину, зроблену руками дівчинки. Хвалили. Сусіди просили і їх хати прикрасити.

Подивіться уважно на її роботи (аналізування наочності).

◆ Чи бачили ви таких тварин та птахів у природі або в зоопарку?

Правильно, не бачили. Тому що вони створені фантазією художниці. Леонардо да Вінчі радив: «Якщо хочеш, щоб неіснуюча істота, наприклад дракон, мала природний вигляд, візьми голову собаки, очі kota, вуха їжака, морду зайця, гриву лева, гребінь півня і шию черепахи».

Коли я дивлюся на картини М. Приймаченко, мені завжди хочеться всміхнутися й самій пофантазувати. Давайте спробуємо?

Творча гра «Казкова тварина».

Фантастично поєднати несумісне – голову однієї тварини з тулубом другої, хвостом третьої, придумати їй назву, де живе, який має характер.

Чудові у вас вийшли тваринки і назви ви придумали цікаві. А от подивимось, чи зможете ви відшукати малюнок фантастичної тварини за описом.

Гра «Впізнай малюнок за віршем»

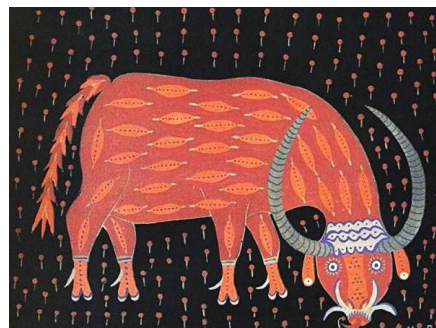

Бичок-третячок,
Місяцем ріжок.
Травицю щипає,
По полю гуляє.

«Бичок –третячок»

Лев до річки підійшов,
Деревце собі знайшов.
Він по ньому швидко йде,
Так він річку перейде.

«Леву треба річку перейти і ноги не замочить»

Дарує сонце позолоту,
Серед лісу є болото.
До болота ми не йдем,
Ми болото обійдем.
Бо у ньому з давніх пір,
Оселівся болотяний звір.

«Стародавній болотяний звір»

V. Фізкультхвилинка. Пальчикова гімнастика «Акварель»

Намалювати можна нею
Будинки, хмари і поля.
Зелену затишну алею,
Високі гори і моря

Рука — це пензлик, пальці — волосинки. Плавники рухами «розфарбовуйте» знизу догори, справа вліво. Пальці мають бути м'якими й пружними. Уявіть собі, го виг малюєте будинки, хмари, поля, алею, гори і моря, про які говориться у віршику. Одночасно з роботою руки погляд по чергово направляємо вгору-вниз, далеко-близько.

VI. Практична робота.

1. Інструктаж.

Сьогодні ви також фантазуватимете та створюватимете істот, яких не існує насправді. Але для того, щоб ваші роботи були цікавими, звернімо увагу, які прийоми використовувала відома художниця. Головний персонаж кожного її твору виділяється за розміром та кольором. У її роботах є ще й дрібні зображення квітів, листочків, дерев, орнаментів. Усе це робить картину цікавою, але не заважає спогляданню головного персонажа.

А ще Марія Примаченко дуже любила яскраві кольори. Тому її картини виглядають такими веселими, святковими.

2. Самостійна практична діяльність учнів. Створення образу неіснуючої тварини

(Практична робота виконується під музичний супровід).

VII. Підсумок уроку. Виставка та оцінення робіт.

Сподіваюсь, ви вдовольнили своє бажання творити, фантазувати. Здається, що ми потрапили до фантастичного зоопарку. Поглянемо, яких звірів ви створили.....

Сьогодні ми ще більше дізнались про творчість геніальної художниці Марії Приймаченко, спробували розібратися, що несуть у собі фантастичні образи звірів: добрі вони чи лихі, спокійні чи небезпечні.

- Що відрізняє твори Марії Оксентіївни Приймаченко від творів уже відомих вам художників?
- Яких тварин ми сьогодні малювали?
- Як звуть ваших тварин?
- Де б вони могли мешкати?

Самооцінка роботи на уроці.

За допомогою смайлика оцініть свою роботу на уроці.

- все зрозумів, можу допомогти іншому;

- зрозумів, але треба ще попрацювати;

- потрібна консультація.

Ось закінчено урок,

І дзвенить для вас дзвінок!

Працювали добре, друзі,

Відпочиньте по заслuzі.

СЮРПРИЗИ ВІД БУКВАРЯ

Розробка виховного заходу для учнів 1 класу

Мета заходу:

- формувати в учнів уміння працювати колективно;
- створити атмосферу радості свята;
- розвивати пам'ять, кмітливість, інтелектуальні здібності, інтерес до знань;
- виховувати сумлінне ставлення до навчання, прагнення до знань, бажання вчитись, любов і повагу до вчителів, до школи.

ХІД СВЯТА:

Голос в запису: До уваги пасажирів!

Паровозик вже чекає,
Білий дим із труби випускає.
Першокласників везе на чудове свято,
На якому із Буквариком будемо прощатись!
Зустрічаючим слід долоні приготувати
Аплодисментами подорожуючих стрічати

МУЗИЧНА ГРА «ПАРОВОЗИК ІЗ ЗУПИНКАМИ»

(Діти стають врозтіч)

ПІСНЯ-ВІТАННЯ «ЦЬОМОЧКИ»

Ведуча: Благословенна та ясна година,

Коли Буквар до рук бере дитина.

Яка ж бо це відповідальна мить,

Нехай Господь всіх вас благословить.

Доброго дня, шановні гості! Дорогі діти!

Ось і настав той день, коли ми завершили працювати з першим у своєму житті підручником – Букварем і проводимо свято Прощання із цією мудрою, і для кожної людини необхідною в житті книгою.

Сьогодні тут зібрались первачки

І в школі вони вже не новачки.

- Добридень! – ми звертаємось до вас.

А МИ – це дружній та веселий перший клас!»

- Так, ми дещо галасливі,

Та навчатися щасливі,

Працьовиті, дружні й милі.

Сьогодні доведемо це на ділі.

- Сьогодні в школі свято

Найменших школярів

Усі навчилися читати

Із власних букварів
Не позначено це свято
На листках календаря,
Та святкують всі малята
Радо свято букваря

ПІСНЯ ПРО БУКВАР

- До країни знань стежину
Всім показує Буквар.
Йде за ним у цю країну
Зацікавлений школяр.
Від дзвінка і до дзвінка
Робота наша нелегка:
Рахуй, пиши, а ще – читай,
Учителю відповідай.

- Та все це не лякає нас,
Бо ми старанний перший клас!
У школі нас всього навчать,
І роки весело промчать!
Ми — школярі, ми — перший клас,
Щасливі дні чекають нас!

ЧАСТІВКИ

Ведуча: Здійсняться всі мрії, я впевнена в цьому,
Бо вчаться усі, відганяючи втому
Спитай у тата чи у мами,
Які професії у них.
Професій в світі є чимало,
Сповна їх вистачить на всіх.
Та є одна поміж професій,
Якої вчаться всі в житті,
Яка для кожного найперша,
Якої вчитиметесь ви.
Учитель, лікар чи геолог,
Письменник, слюсар чи шахтар.
Всі називають головною
Одну професію – школяр!

- Мріймо! Мріяти не рано!
Кажуть, роки швидко мчать.
Якщо будемо старанні,

В школі нас всьому навчать!
Бо всім відомо, що без школи,
Без знань, що мусиш там набути,
Не станеш у житті ніколи
Тим ким з дитинства мрієш бути.

Ведуча: Треба гідно рости і навчатись,
В мирі з собою й людьми зоставатись.

ПІСНЯ – ДІАЛОГ «ЯК ПОДОБАЄТЬСЯ НАМ»

Ведуча: Дитячий світ на казку схожий,
То ж казка завжди допоможе.
Сьогодні в казку наша путь,
Змогли щоб успіхи наші збагнуть.
Сторінка перша казки розкривається,
Казка для першокласників розпочинається

ЗВУЧИТЬ МУЗИЧНИЙ КАЗКОВИЙ ФОН

Ведуча: Не за високими горами, не за далекими морями, не знаю, вірити чи ні, а у Подільській стороні у місті Волочиську 5 –та школа є. Там стоїть мала хатинка, що зветься, діти, Букваринка. Живе сім'я там невеличка: мати Абетка (виходить), Тато Буквар (виходить) і чудові букви-діти. Розумні і завзяті, бо вміють вони, друзі, слова самі складати.

Буквар: Куди не глянь – усюди квіти.
Та де ж поділись наші діти?

Абетка: Я усе вже обійшла
Й наших діток не знайшла...

Букварик: Це мені усе цікаво...
Здається, кепські наші справи....

Ведуча: Букварику, Абетко, не переживайте,
Краще допомоги у малюків попрохайте.
Вони всі букви добре знають,
То ж швидко їх всі розшукають.
Напевно щось трапилось, раз їх немає..
Ой, здається, до нас хтось сюди поспішає...

ДО ЗАЛИ ЗАБІГАЮТЬ ДВІ СОРОКИ

Сорока 1: Скре-ке-ке! Скре-ке-ке!
Чи ви чули отаке?

Лихо яке у Букварика сталось –
Діти його всі порозбігались.

Сорока 2: Чула я - вони злякались
І тому порозбігались.
Хто ж їх налякав і що робить?
Та він сюди уже біжить...

Сороки разом: Втікаймо!!!

ДО ЗАЛИ ЗАБІГАЄ НЕЗНАЙКО

Незнайко: Ой! Ой! Ой! Насилу врятувався!

Вчитель: Що це за несподіваний гість? Ви його впізнали, діти?
(Діти відповідають)

Незнайко: Добрий вечір!

Вчитель: Який же це вечір? Це ж день!

Незнайко: А я не знаю, чи вечір, чи день....

Вчитель: А чому ти так кричав?

Незнайко: Я від злодія втікав!

Вчитель: Від злодія? Від якого?

Незнайко: Від звичайного, який хотів у мене вкрати шапку.

Вчитель: Твою шапку? А навіщо вона йому?

Незнайко: Як це навіщо? Ви хіба не знаєте, що, чим більша шапка, тим розумніша голова.

Вчитель: Незнайку, не сміши нас! В тебе розумна голова... Ось ми зараз перевіримо, що ти знаєш і що вмієш. Ось яка це літера? (Показує К)

Незнайко: Пів жука!

Вчитель (до дітей): А точніше?

Діти: Літера «К»

Вчитель (показує О): А оце?

Незнайко: Та це ж кругле яйце.

Вчитель: Діти, а ви що скажете?

Діти: Літера «О»

Вчитель: Щось мені говорить про те, що Незнайко доклав своїх зусиль до того, що всі літери поховалися...Таких помилок вони не могли витримати! Треба тобі, Незнайко, залишатися із нами, навчитися всьому, що знають діти. Розшукаємо всі літери, виправимо помилки і наведемо лад в казковій країні. Візьмемось за діло – ставай до дітей навчатися.

ГРА З ЛІТЕРАМИ

Ведуча: Отже, Незнайко, ти маєш до школи записатись,
Щоб багато цікавого і розумного дізнатись.
Всьому навчив Букварик наших маляток.
Час всі літери його на свято погукати.

Всі кличуть: Літери, повертайтеся!

ГОЛОС В ЗАПИСУ: Ха-ха-ха! Я – прикра, славнозвісна Помилка! Незнайко так часто дружив зі мною, що я встигла зачарувати всі букви! Тепер вони повернуться лише після того, як ви зможете усі їх відкрити! Ключ від загадок – в руках Незнайка!

(Ведуча бере з рук Незайка папки, в яких лежать перемішані букви до слів, які стануть назвами тематичних блоків)

ДАЛІ СВЯТО ПРОХОДИТЬ ПО ТЕМАТИЧНИХ БЛОКАХ. ПЕРЕД ТИМ, ЯК РОЗПОЧАТИ ВІДКРИВАТИ БУКВИ, ЯКІ КРІПЛЯТЬСЯ НА СТІНІ, ПРОВОДИТЬСЯ ГРА МІЖ ДІТЬМИ «СКЛАДИ СЛОВО».

ДІТИ СКЛАДАЮТЬ СЛОВО «ШКОЛА»

Ведуча: На яку букву розпочинається слово «школа?». (Відповідь) Ось відкрили першу букву – **ВІДКРИВАЮТЬ «Ш».**

Що є школа для всіх нас?

Це і парта, це і клас,

І портфель загадковий,

Що погратися готовий.

ФОН НА ВИХІД ДІТЕЙ

1 дитина (кладе портфель на голову):

Ось дощик полився раптово рясний,

За хмари сховалося сонце.

Та я не боюся ніяких дощів –

У мене портфель-парасолька.

2 дитина (кладе голову щічкою на портфель):

Чи в лісі, приміром, в тяжкому поході

Портфель за подушку слугує мені.

І сняться на ньому на диво солодкі,

Смачні, кольорові та лагідні сни.

3 дитина (кладе портфель на долівку і сідає на нього):

А взимку в санчата обернеться він

Та буде з гори мене мчати,

Бо, що не кажіть, я давно зрозумів –

Портфель це найкращі санчата.

4 дитина: Ще можна в портфелі сховати ворону,

Там темно і тепло, нехай собі спить.

(гладить портфель рукою).

А грати у сніжки почнем коло дому –

Портфелік мені послугує за щит.
(прикривається портфелем як щитом).
Такий цей старенький портфель чарівний...
Його не віддам ні за який новий!

Ведуча: Універсальний портфелік має загадки,
Усі розгадаємо, діти, спочатку.
Щоб букви наступні змогли відкритись,
Треба усім буде нам потрудитись

ЗАГАДКИ ПРО ШКІЛЬНЕ ПРИЛАДДЯ

- Чорний Іван, дерев'яний каптан,
Де носом поведе, там помітку кладе (Олівець) ВІДКРИВАЮТЬ «О»

- Сталевий коник по білому полю гасає,
За собою чорні сліди залишає (Ручка) ВІДКРИВАЮТЬ «Р»

- В ньому я пишу весь час,
І не тільки я – весь клас!
Пишем гарно, як один!
Бо «обличчя учня» він (Зошит) ВІДКРИВАЮТЬ «З»

- Я негарно написала,
А вона усе злизала.
Олівців моїх сусідка
Ця вертлява буквоїдка (Гумка) ВІДКРИВАЮТЬ «Г»

- Розклад добре знаю я
І домашнє завдання.
На сторіночках – оцінки
Кожного шкільного дня (Щоденник) ВІДКРИВАЮТЬ «Щ»

- Кожен учень мене має,
В мене олівці складає,
Гумку, пензлик, олівець.
То ж я – справжній молодець! (Пенал) ВІДКРИВАЮТЬ «П»

- З ним подружить кожен з вас,
Коли піде в перший клас.
Бо, хоча, він і мовчить,

Та читати вас навчить (Буквар) ВІДКРИВАЮТЬ «Б»

Ведуча: Книга чарівна – Буквар, нам допоможе,
Ще декілька літер відкрити зможе.

- З букви А ми почали вчити «Букваря».
- Буква Ї до неї радісно прийшла
- Потім И, І, Е – звуки голосні.
Все цікаво розвивалось, мов в чарівнім сні
- Ось і приголосна М радо завітала.
Підморгнувши А, поруч з нею стала.
- Прочитали ми М-А, вийшло – МА.
Ще раз М-А, знову МА.

ВІДКРИВАЮТЬСЯ БУКВИ НАСТУПНІ – А, Ї, И, І, Е, М

Ведуча: Час наступне слово складати,
Наступний ключ до загадок узнати

ДІТИ СКЛАДАЮТЬ СЛОВО «ЖАРТИ»

ВІДКРИВАЮТЬ ПЕРШУ ЛІТЕРУ СЛОВА - «Ж»

Ведуча: Думаю, що це слово не випадково з'явилося серед слів-ключів до завдання, яке нам загадала прикра Помилка. Адже жарти нам допомагають у всьому – і в навчанні, і в спілкуванні. То ж, саме жарти допоможуть нам повернути наступні букви.

ФОН НА ВИХІД ДІТЕЙ

- Хрюша хрестики малює,
Ну й художник! Ха-ха-ха!
Це не хрестик, - каже Хрюша,
Я вивчаю букву «Ха»
ВІДКРИВАЄТЬСЯ БУКВА «Х»
- Гелготів гусак весь ранок:
«Гвалт! Прогавив я сніданок,
Бо газдиня пізно встала
Й довго гудзик пришивала».
Гедзь від сміху впав із ганку –
Набив гулю спозаранку.
ВІДКРИВАЄТЬСЯ БУКВА «Г» (З ХВОСТИКОМ)
- Чванькувато тітка-чапля
Через річку чап-чалапа.
Куди, чапле чепурненька,

Чимчикуєш так швиденько?
«Кличе чайка гостювати,
Буде чаєм пригощати»
ВІДКРИВАЄТЬСЯ БУКВА «Ч»

- Фізкуль-ура! Фізкульт-ура!
Зі спортом дружить дітвора!
То ж оголошую розминку –
Фізкультхвилинку для відпочинку
ВІДКРИВАЄТЬСЯ БУКВА «Ф»

ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКА «АНІМАШКА-ПЕРШОКЛАШКА»

Ведуча: Діти, скажіть мені, будь ласка, на яку літеру розпочинається слово «телеграма»? (Відповідь) Щоб відкрити цю літеру, треба розгадати, від кого прийшли наступні казкові телеграми:

1. Вітаю зі святом Букварика! Прибути не зможу, прагну знести золоте яечко, бо просте випадково розбилося (Курочка Ряба)
2. На свято прибути не зможу, бо від мене втекли штани (Бруднуля із «Мийдодира»)
3. Мій хвіст примерз до льоду в ополонці під час риболовлі. То ж вітаю телеграмою. (Вовчик братик із казки «Вовк та Лисиця»)
4. Не маю змоги прибути до вас на свято, бо несучу бабусі пиріжки (Червоний Капелюшок)
5. Маю семеро дітей. За клопотом ніколи привітати вас особисто. То ж бажаю щасливо посвятувати (Коза із казки «Коза та семеро козенят»)
6. На свято не потраплю, бо маю багато роботи, адже, мишенята мені не допомагають (Півник Голосисте Горлечко з казки «Колосок»)

ВІДКРИВАЄ БУКВУ «Т»

Ведуча: Знають діти, що жарти і пісенька поруч ідуть.

То ж вони у пісеньці літери останні знайдуть

ФОН НА ВИХІД ДІТЕЙ КУПЛЕТИ ПРО ЛІТЕРИ:

Й
Йоржик з йоржиком дружив
Йому ласти він купив.
Йоржики сміялися.
Йоржики раділи.
Йоржики ті ласти

Й разу не наділи.

К

Котик котику хвалився:

- Коло мене кущ вродився!
- Котик з котиком жартує,
- Котик з котика кепкує:
- Коло тебе вродить хата,
- Коли будеш довго спати!

Ц

Цілий день і цілу ніч

Цвіркуни кричать на піч.

- Цвіркунчики, цвіркуни,
- Цей ваш крик чому сумний?
- Це тому, що дні холодні,
- Це тому, що ми голодні!

Ю

- Юро, Юро, до роботи! -
- Юра - ложкою до рота.
- Юро, Юро, як це так?
- Юра каже: - Маю смак! -
- Юру всі сусіди знають,
- "Юшкоїдом" прозивають

Ь

Я - не шість!

Я - м'який знак.

Це повинен знати всяк.

Я - не літера нова.

Я пом'якшую слова.

А у слові "Олівець" -

Забігаю аж в Кінець.

ВІДКРИВАЮТЬСЯ БУКВИ –Й, К, Ц, Ю, Ь

Ведуча: Окрім того, що діти вчилися писати,

Навчилися вони і рахувати.

Перевірити ваші знання бажаємо,

То ж у веселу гру пограємо

ГРА «МУЗИЧНИЙ ГОРОХ»

Ведуча: А зараз, шановні батьки, ваші діти дуже хочуть перевірити, як ви, допомагаючи їх робити уроки, вивчили математику!

Задача 1

Півень голосно кричить,

Сто душ може розбудить.

Скільком півням досадити,
Щоб душ двісті розбудити. (1)

Задача 2

В клас зайшов Мишко,
А з ним — Петько,
А за тим Маринка, .
За нею Ярина,
А за нею Ганна.
Скільки хлоп'ят всього? (2)

Задача 3

Чотири груші Ваня мав,
Ще чотири братик дав,
На подвір'ї Ваня сів,
Вісім груш відразу з'їв.
І подумав — чи не мало?
Скільки груш іще зосталось? (0)

Задача 4

Миколка з'їв чотири сливи,, а шестеро — Настуся.
Скільки слив з'їла їхня бабуся? (Жодної)

Задача 5.

Сидить Яцків, ловить зайців. Як ще одного спійма, то ще 9 зостанеться, щоб було 10. Скільки зайців зловив Яцків? (Жодного)

Ведуча: Подякуємо вашим рідним за відповіді.

Від першого вересня і до сьогоднішнього дня з вами були і ваші найдорожчі люди - мама, тато, бабусі , дідусі. Вони будуть разом з вами ще багато шкільних років і все життя. Побажаємо їм щастя і наснаги.

ФОН НА ВИХІД ДІТЕЙ

- Ми вам, улюблені батьки,
Спасибі хочемо сказати,
За ночі, що недосипали,
Коли задачі ви рішали!

- За вірність прикладів і вправ,
І за малюнки з малювання -
Тут кожна бабуся участь брала,
Тепер прийміть від нас вітання!

- Попереду багато років,
Отож, навчайтеся батьки

І кожен день робіть уроки -
Ми вдячні будем залюбки.

- Рік цей непомітно для всіх пролетів,
І всі підросли ми, дорослими стали.
А попереду багато ще справ -
Відкриття і нові п'єдестали !

Ведуча: Для настрою гарного ваших рідненький,
Танок розпочнемо ми свій веселенький

ПОЛЬКА «ЦІЛУНОЧКИ»

Ведуча: Декілька літер залишилось відкрити,
Треба останнє слово-ключ підключити

ДІТИ СКЛАДАЮТЬ СЛОВО «БУКВАРИК»

Ведуча: Букварику, прошу, тобі слово,
З тобою прощатися діти готові!

Букварик: Я щасливий дуже і тому радію,
Що всі діти в вашім класі вже читати вміють.
Перед тим, як попрощатись, мої дорогенькі,
Дозвольте представити підручники новенькі.

Ведуча: Нові підручники? На них ми чекаєм
На знак поваги аплодувати розпочинаєм.

ДІТИ АПЛОДУЮТЬ. ДО ЗАЛИ ЗАХОДЯТЬ ПІДРУЧНИКИ.

Математика :1, 2, 3, 4, 5 –
Вміють діти рахувать,
Але хто мене не знає,
Хай даремно не гуляє.
Хай в науці кожен привчиться
Покуштувати і хрону, й перчиці
Завжди треба намагаться,
Знать уроки на „12”.

Довкілля :А де лягає сонце спати,
І звідки вітер, звідки тінь
І сніг чому такий лапатий,
І заєць чом такий вухатий,
Чого бджолі дрімати лінь,
Чи справді гірша стала глина,
Від чого запашна малина,
Куди повзе рогатий жук –

Про все вам, діти, розкажу.

Читанка: Я іду, іду, іду, слово рідне вам несу.

З вами познайомимось охоче,
Кожен з вас читати хоче.
В мене є казки на різні теми,
Вірші є, байки, статті, легенди.
Стану другом кожному із вас –
«Читанку» полюбить весь ваш клас.
Та прийшла я не сама.
Ще й подругу привела.

Українська мова: Як найчарівніша колискова,

Хай звучить для вас рідна мова.
У моїй державі – правил море,
Хто не вчить їх, в того – сум і горе.
В нашій рідній українській мові
Золоте зернятко – кожне слово.
Вчіться мови рідної, малята,
Я ж вам в цьому буду помагати.
Однак, зараз хочу знати,
Чи можете ви «Букварю»
До побачення сказати.

Математика: А зараз, школярі, настає урочиста мить – ви даєте присягу:

Буду я в школі вчитись читати,
Гарно писати і рахувати.
Буду в альбомі своїм малювати
Твори писати, вірші вивчати.

Діти: Присягаюсь!

Довкілля: Обіцяю не лінитись,

Добросовісно трудитись.
Вчителів всіх поважати
І оцінки гарні мати.

Діти: Присягаюсь!

Читанка: Книги й зошити любити

Берегти, а не губити.
Акуратним завжди бути,
Щоб нічого не забути.

Діти: Присягаюсь!

Українська мова: Буду вчитись я сумлінно

І поводитись відмінно,

Щоб батьки могли радіти,
Що такі в них гарні діти
Діти: Присягаюсь!

Букварик: Від себе пораджу усім вам, діти,
Завжди Батьківщину свою любити.
Останні літери відкрити час –
Самі важливі, мабуть, для нас!

Ведуча: Що то, діти за країна –
Неба синього блакить,
На ланах у серпні жито
Стиглим золотом блищить?
- Наша рідна Україна!

Ведуча: У якій, скажіть, країні
Клімат лагідний, м'який?
Бог відводить буревії,
Негаразди всіх стихій?
Люди мудрі, працьовиті
У країні тій живуть.
На чуже не зазіхають
І свого не віддадуть.
У якій іще країні
Так земля родить охоча?
Наче пісня солов'їна –
Мова ніжна і співоча?
Гори є і полонини,
Є моря, річки, ліси...
Загалом, то є країна
Невимовної краси!
Гордо, голосно, дитино,
Ти назви ім'я країни,
У якій, хвалити Бога,
Народився і живеш.
Їй дочкою є чи сином
І, коли ти підростеш,
Будеш їй творити славу,
Розбудовувать державу.
Отже, зветься ця країна
ДІТИ: Наша рідна Україна!

ВІДКРИВАЄТЬСЯ ЛІТЕРА «У»

*ПІДРУЧНИКИ СТАЮТЬ В СТОРОНУ. ДІТИ ВИХОДЯТЬ І СТАЮТЬ
ВРОЗТІЧ.*

- У всьому світі- кожен зна
Є Батьківщина лищ одна
Батьківщина в нас єдина
Це наша славна Україна
На білому світі є різні країни,
Де ріки, ліси і лани.
Та тільки одна на землі Україна,
А ми — її доньки й сини.

Ведуча: Щоб відкрити наступні літери, побажаєм Україні,
Те, що на душі в кожної дитини

Віри!
Надії!
Любові!
Єдності!
Дружби!
Золотого колосся!
Синього неба!
Ясного сонця!

Ведуча: Бажаємо вам добра, любові, затишку у ваших душах і серцях!
Чистого неба над головою, спокійного і радісного життя!

Хай пісня тут лине,
Хай сміх тут лунає,
У кожного радісна усмішка сяє!
Всі дружні, веселі
Радійте за нас,
Ви всі перейшли
В другий клас!
Підручники нові чекають на вас.
В добру путь у другий клас!

ПІДРУЧНИКИ ВИХОДЯТЬ ІЗ ЗАЛИ. ДІТИ – ЗА НИМИ.